

Taxa postală plătită în avans. No. 224713/1

Szerkesztőség

ELETT

Bármentlen leveleket nem fogadunk el.
 — Kéziratok megőrzését és visszaküldését nem vállaljuk. Főszerkesztő dr. Marton Ernő. Felelős szerkesztő Jámber Ferenc. Bucuresti szerkesztő Hátaszi Ernő, Strada Matei Mila 2.
 Szombat, 1935. augusztus 24.
 5695. EV. AV 25. XVIII. EVF. 188. SZÁM.

Párizsban nagy megnyugvással fogadták az angol minisztertanács mérsékelt határozatait

Az angol minisztertanács nem foglalt végleges állást a Szezei-csatorna lezárása kérdésében

Ha a diplomáciai uton újra megkísérelt tárgyalások nem vezetnek eredményre, úgy Anglia kéri fogja a Népszövetség alapokmányának teljes szigorral történő alkalmazását. Az angol sajtó a bölcsesség művének tartja az angol minisztertanács tegnapi határozatait

„A tegnapi minisztertanács után új reményekkel nézi a világ egy reális és mindenki számára tisztességes megegyezés lehetőségét”

LONDON, augusztus 23. Az Uj Kelet tegnapi második kiadásában jelentette, hogy a világ minden részében óriási érdeklődéssel várt angol minisztertanács az eddigi külpolitika folytatását határozta el és kimondta, hogy a fegyverkielégítési tilalmat Olaszország és Abessziniába ezidőszent nem oldja fel. A Reuter-távírti iroda szerint az angol minisztertanács ülésén kimondták, hogy a háború megakadályozására folytatják a lépéseket és kimerítenek minden diplomáciai lehetőséget a cél elérésében. Jól informált helyről közölték a Reuter tudósítójával azt is, hogy a fegyvertilalom feloldásának ügyében Sir Samuel Hoare külügyminiszter megbízást nyert a helyzet alakulásának további figyelemmel kísérésére és arra, hogy szükség esetién tegye meg a szükséges intézkedéseket. A további határozatokat illetően londoni hivatalos helyen teljes titoktartásba burkolóznak s így csak kombinációk vannak forgalomban. Ezek szerint az angol kormány szükségesnek tartja az Abessziniával szomszédos gyarmatokon az angol alattvalók élet- és vagyonbiztonságának fokozottabb védelmét. Mérsékelt politikát kell folytatni és minden áron meg kell akadályozni, hogy a két népszövetségi tagállam háborúja fajok élet-halál küzdelmévé nőjje ki magát. Nem foglalt végleges állást a minisztertanács az ásványi anyagok kiviteli tilalma és a Szezei csatorna lezárása kérdésében. A Havas távírti iroda közlése szerint a minisztertanács tegnapi ülésén megállapították, hogy Anglia álláspontja az elvi jelleget megőrzésével, amelyeket Sir Samuel Hoare legutóbbi júliusi alsóházi beszédében terjesztett elő. Ebben a külügyminiszter főként azt hangoztatta, hogy Anglia tudatában van annak a felelősségnek, amelyet a népszövetségi alapokmány ró reá és el van határozva arra, hogy eleget tesz e felelősséggel kapcsolatos s abból jolyó kötelezettségeinek. Anglia a diplomáciai lehetőségeket végsőkig igyekszik kimeríteni a béke szolgálatában, de ha ez nem vezetne célhoz, úgy teljes mértékben igényli az alapokmány rendelkezéseinek alkalmazását.

Az ir kormánynak az a felfogása, hogy a Népszövetség tekintélyét hatályos módon biztosítani kell s emellett a békét is meg kell őrizni.

Nagy fellélegzés Párizsban

A tegnapi angol minisztertanácsal kapcsolatban a francia sajtó megkönnyebbüléssel veszi tudomásul a minisztertanács mérsékelt magatartását. Párizsban ugyan is tegnap még tartottak attól, hogy az angol kormány olyan radikális határozatok fogja elragadtatni magát, amelyek még jobban fogják súlyosítani a helyzetet.

A Le Matin megállapítja, hogy Anglia álláspontjának leszögezésénél a megmondoltság és megfontoltság érvényesült. Bizonyos, hogy a jövő továbbra is zavaros marad, de az ellentétes álláspontok kiegyenlítése még mindig lehetséges.

Lehet, hogy a megegyezés alapját még a genfi értekezlet illoit meg lehet találni, ha azt jóakarattal és szilárd elhatározással keresik.

A Le Journal szerint azok, akik az angol minisztertanácsról szenzációs határozatokra vártak, csalódtak. Az angol kormány tagjai hüek maradtak a tradicionális angol mérséklethez. Londonban azt hiszik, hogy a fegyverszállítási tilalom fenntartása Abessziniával szemben bizonyítani fogja a Duce előtt, hogy Anglia nem fordul kifejezetten az olaszok ellen s ez a körülmény — ha még lehetséges — meg fogja könnyíteni a békés megegyezést.

A Petit Parisien szerint az angol politika jó uton halad, amikor Franciaországgal szoros együttértésben kívánja a kérdést békésen megoldani. Az angol kormány belátta, hogy nem szabad semmiféle olyan intézkedést tennie, amely az elkerülhetetlen háború impresszióját keltené. Bizonyos, hogy ez a megfontolás vezette az angol kormányt arra, hogy ne tévesen közzé tulságosan bőbeszédű kommunikéket és csupán olyan sajtó-deklarációkra szorítkozzék, amelyek a kormány külpolitikájának általános vonalát szögezik le.

A Figaro szükségesnek látja, hogy végtévessenek a veszedelmes agitációnak. Angliát segíteni kell a béke megmentésére irányuló törekvéseiben. Franciaország mindkét irányban folytatni fogja erőfeszítéseit.

A tegnapi minisztertanács után új reményekkel nézi a világ egy reális és mindenki számára tisztességes megegyezés lehetőségét.

A Temps értesülése szerint Anglia és Franciaország kormányai közös lépést tettek Rómában s kifejezésre juttatták azt az (Folytatása a 8-ik oldalon)

Külpolitikai figyelő

A német vergődés. Egész Európa az afrikai ügyvel van elfoglalva. Szabad a tér a német „kolosszus számára”. Most sok mindent meg lehet, alig akadályozzák, új perspektívák nyíltak meg előtte. A háború befejezése óta még ilyen alkalom nem kínálkozott fel a németek számára, hogy országuknak szebb helyet biztosítsanak a nap alatt, ahogy azt Vilmos császár mondta.

Valóban külső akadályok alig korlátozzák Németországot és beláthatatlanul tragikus események is bekövetkezhetnek talán Európában, ha a belső bajok nem foglalják le a németek minden erejét. De a német óriás magával van elfoglalva, keservesen vergődik, hogy a maga káoszából rendet kovácsoljon, idegesen próbálkozik két irányban is, hogy megtalálja a maga egységét; kimerülten keresi a maga belső erejét. Minden energiáját felhasználja, hogy a londoni kétoldali tengerészeti egyezmény megkötésével valami számára hasznosat alkosson külpolitikai téren, de azóta lélekzetvesztve, csak bágyadtan mond nemet a megint aktuálissá lett dunai paktumra és keleti egyezményre, távolmaradásával passzívan akadályozza Európa megszervezését és egyébként, miközben a maga belső zavarait próbálja részint eltüntetni, részint leleplezni, csak böltenül regisztrálja a külvilág eseményeit. A versaillesi szerződés megkötése óta a németek minden ügyes és ügyetlen igyekezte odairányult, hogy a hatalmak szorító gyűrűjéből szabaduljon. Most magától hullt szét a gyűrű. De Németország áll tehetetlenül. Nem fenyegető Hitler országa, amely nem tudja kihasználni a kínálkozó alkalmat. Mégis az európai békének megfelelően szerencsésen alakulnak egyelőre a körülmények.

A német ipar Schacht dr parancsára dumping alapot teremtett az export fokozására, hogy a kivitt iparcikkék fejében” kapott devizákkal folytathassa a katonai felszereléshez szükséges anyagok beszerzését külföldről. A különben is dülő válság a rendelkezés következtében kritikussá vált, mert habár a július 1-én beindított dumpingakciónak meg volt a várt exportfokozó hatása, a kivitel érdekében áldozatokat hozó német ipar hogy számítását mégis megtalálja, emelte az egyébként is emelkedő tendenciát mutató belső árakat és így, amint később kiderült, vásárlásra még képzelhetőbbé tette a nagy német tömegeket.

A minden eszközzel történő katonai felszerelés egyik következménye részben ez a gazdasági válság, amelynek politikai sikra került vetülete az a Németországban elterjedt forrongás, amelyet az összes, erőt képviselő elégedetlenek, így elsősorban a leg-hatalmasabb katolikusok még fokozni igyekeznek és amely miatt a leggyengébb zsidók csak szenvednek.

A mély mozgató erők így működésbe kezdtek és zajlásnak indult a német káosz. A nemzeti szocialisták legműveltebb, legromlottabb, művészi ambíciókkal is rendelkező vezetője, Göbbels doktor kezdte meg a veszélyes bolondító harcot, mikor megfélemlítő háborút indított a „belső ellenségek” a katolikusok, marxisták és zsidók ellen abban a hitben, hogy így leplet borít az igazi mély sebekre. Csatlakozott reményekben, mert ebben a buták, félrevezetettek, elbolondíthatók számára való harcban a fő szerepet nemsokára más vette át, anélkül, hogy igazi eredményt ért volna el, ami egyébként lehetetlen is lett volna ebben az irányban, ilyen eszközökkel. Miközben a bator katolikusok ugyanis már nyilvánosan is gunyolni kezdték Göbbels erőlködéseit és „ismeretlen tettesek” Hitler dicsőítésére ültetett tölgyet merték már kivágni, Streicher, a semmit se tudó örök-zsidó kiabált tul mindenkit és „Egy zsidó se maradjon Németországban” extázisba hozta a Sports-palastot szüniltig megtöltő tömeget. A másoros tömeg ordított és bántott, de az igazi bajokon senki se segített. Hitler avatatosan, ravaszul saját tekintélyét féltve hallgatott, nem avatkozott bele semmibe sokáig; ezt a tüzet nem merte sem élesíteni, sem lohasztani. De mikor az események kikényszerítették ravaszkodásából, kikergették felelősség-

Szerelmi és ön-

Gheorghie Sauka aki összeveszett énnnyal, aki nem ill, elhatározta, övést adott le a után a puskatus-

Fogházor

Ma reggel folytat- kihallgatását, aki Coroiut, majd fogházor többször elhelynek során ér- közközatoná elmon- gyik kaplárja meg- dett. Coroiu elke- arra, hogy rábe- felszólította, in- én éjszaka tizen- szolgálatot telje- yugodtan fizessen esen adom vissza. tt, majd a szükés zen egy levelet a tudja, ki vette át

Coroiu nem haj- igéreteit és elha- ndítát, aki ilyen község közelében ott ki Coroiu, aki nyolt. Egy nagy- ni, de nem találta határozta el ma- entkezik. Simini- gy élelmiszerekért é fagvázott és ott a fogházor pedig miatt mellbelőtte el. Az ügyben a

ában Endesz Ar- Komáromból je- sendőrségnek si- pátot, a hirhedt z abban a pill- amikor Verebély behatolt, hogy azt mert a világsajtó su büntetési kap- és a többi na- an is, főmüködei osok: Bécs és Bu- Csehszlovákia- szközban követett seket. A hirhedt es, életében össze- tetést kapott, eb- esztendőtt ült le. dotta, hogy ki- sából és szeretne

Eden jelentése a minisztertanács előtt

A szigorú zárt körben megtartott angol minisztertanácsal kapcsolatban jól informált körök úgy tudják, hogy a minisztertanácson először Eden tett részletes jelentést a párizsi háromhatalmi értekezletről, miután előzetesen felvázolta az olasz-abesszini ellentéteket.

A Reuter-ügynökség megerősíti, hogy a népszövetségi tanács szeptember 4-i és a közgyűlés szeptember 9-i ülései a már javasolt formuláknak megfelelően fognak lefolyni. Ujabb londoni jelentés szerint a minisztertanács az is elhatározzák volna,

hogy minden lehető eszközt felhasználják Olaszországnak Abessziniával való kibékülése érdekében, ami ha nem sikerülne, úgy Anglia kéri fogja a Népszövetség alapokmányának teljes szigorral történő alkalmazását.

Elhatározta állítólag a minisztertanács az Abessziniával szomszédos angol gyarmatok katonai állományának megerősítésére vonatkozó intézkedések elhalasztását is, hogy a békéltető lehetőségeket ne zavarja. Megbeszéltek továbbá egy olasz-abesszini fegyveres konfliktus valószínű következményeit, annak az angol birodalomra háramló gazdasági hatásait, valamint a Népszövetség tekintélyén üthető csorba veszélyeit. Miután a népszövetségi paktumban lefektetett elvek tiszteletben tartásához az angol kormány feltétlenül ragaszkodik, természetesen találja, hogy

az alapokmány megsértésével kapcsolatos esetleges szankciókat már előzetesen tanulmányozás alá veszi.

Visszatérnek nyaralóhelyekre az angol miniszterek

A nagyjelentőségű tegnapi angol minisztertanács után a kormány tajainak nagy része visszatért nyári szabadságára. Egyedül Sir Samuel Hoare tölti London közelében szünidejét, hogy a külügyi hivatal- lal állandó kapcsolatot tarthasson fenn és a folyamatban lévő diplomáciai tárgyalásokat folytathassa.

Washingtoni jelentés szerint az Egyesült Államok londoni ügyvivője jelentést küldött az angol minisztertanács tegnapi határozatairól. Az amerikai külügyminiszterium azonban semmiféle megjegyzést nem hajlandó fűzni a jelentéshez, miután megállapítja, hogy az Egyesült Államok nincsenek közvetlenül érdekelve a folyamatban lévő tárgyalásokban.

Az Echo de Paris szerint Kanada az Egyesült Államokhoz hasonlóan semleges marad az olasz-abesszini viszály ügyében, míg Ujzéland bejelentette, hogy minden tekintetben követi Anglia álláspontját. Dublini jelentés szerint de Valera ir miniszterelnök kijelentette a sajtó munkatársai előtt,

hogy nem vállal kötelezettséget arra, hogy az olasz-abesszini konfliktus ügyében irányadónak tartsa Irország számára a londoni minisztertanács döntését.

A luzerni kongresszus ünnepi estje

— Az Uj Kelet kiküldött tudósítójától —

Luzern, augusztus 23. Az uccákon és teraszokon már kigyúltak a lámpák és a tó sima lapjára millió fényt tükröz a kivilágított park. Tüncplő feketébe öltözött férfiak, estélyiruhás nők, fehér és kék apacsingés fiatalok tömegesen ömlik minden irányból a kongresszusi épület felé. Mintha rendkívül Kol Nidré-estire gyülekezne a zsidó nép a világ négy sarkára felől és kivilágított templom volna a „Kongressgebäude“. A négyszögű épület oroszlánmátrákkal és hatalmas fehér lepel lebeg be, amelyen kék-fehér betűk hirdetik körülakban: 19. cionista kongresszus. Fölötte Svájc piros-fehér és az „utban levő“ zsidó állam kék-fehér lobogóját lengeti az esti szél.

Diszuniformisba öltözött svájci rendőrök, kélings ifjúsági rendezők állanak a bejárat előtt, a középkülsőkre az ünnepi esemény elismerése jegyében felvonják a lobogót. A főbejárat előtt két hatalmas fákiya lobog fel, majd pontosan nyolc órákor kigyúlnak a lámpák az épületben és megkezdődik a vendégek és delegátusok bevonulása a hatalmas terembe, amely pazar fényvel, kék-fehér díszben fogadja a bevonuló tömeget. A karzatok és földszinti páholyok ugyszólván percek alatt megtelnek, hiszen az ünnepélyes megnyitóra már napok óta fantasztikus felárak ígérte ellenére sem lehetett belépőjegyet szerezni. A hosszúkák terem földszintjére mélyen be nyulnak a delegátusok számára fenntartott padok. Amióta a cionista kongresszusok intézménye létesült, ennyi képviselőt még nem küldött kongresszusra a zsidó nép. Derűs szibongás ül a termen. Fél kilenckor bevonulnak az Akzioni Komitée tagjai, majd 8 óra 50 perckor dr. Fritz Kahn, a kongresszus főtitkára, három erőteljes kalapácsütéssel jelzi a zsidó nép kormányának bevonulását. Halálcsönd lesz, a szemek az emelvény felé merednek, amely mögött Herzl Tivadar hatalmas portréja néz le, mintegy átfoghatatlan magasságból a terembe. Az Executive az emelvényre lép. Elsőnek Sokolov jelenik meg, utána dr. Arthur Ruppin, Ben Gurion — akik a munkaspárt több, mint 200 delegátusa percekig ünnepeket — majd Jizchak Grünbaum, Brodetski professzor, Mose Shertok, Louis Lipsky, Elizer Kaplan, és végül Berl Locker. Valamennyiükön szmoking feszül. Csak Ben Gurion, a munkaspárt vezére öltött ez alkalommal is egyszerű sötétkék zakót magára.

Sokolov beszél

Sokolov állva marad és 450 delegátus, valamint 2000 főnyi hallgatóság jelenlétében, emelt hangon kezdi meg hébernyelvű megnyitóját:

Két eredménnyel teljes év

— Kongress naale! Nagyrabecsült Kongresszus! Szívvel jövő Salommal üdvözölöm a gyülekezetet. Nagy napja ez szervezetünknek és népünknek. A világ minden zsidójának szemre ide irányul most, ahol egymillió zsidó választott delegátusai fognak tanácskoznia afölött, mi a teendő a szenvedéseinek e súlyos napjaiban. Nem volt még ilyen népes gyülekezete a zsidó népek s alig volt jelentősebb kongresszusa a cionista szervezetnek. Az elmúlt két esztendő alatt ujjlag kiderült, milyen szegényes képzelőtehetségük van a cionista mozgalom kérelkedőinek. Az építő alapok bevételeinek növekedése elhalgattatta az intrikusok mesterkedéseit és egymillió sélkelfizető által megválasztott kongresszus a végső döfés adja meg azoknak, akik kétségbevonták a zsidó népet. Nincs ma már zsidó, aki Erecz Jisrael feladására gondolna és el akarná szakítani a fonalat, amely a zsidó népet négyezer esztendő múltjával összeköti.

— Változatos és eseményteljes korszak, amely most emlékeztünk előtt felvolum. Minden történések, egy nép történéseinek is vannak momentumai, amelyeket képtelen appercipiálni a kortársi szem. Az elmúlt két esztendőről senki nem fogja ezt állíthatni. Ezen periódus alatt ugyanis komoly előretörés volt minden vonalon, nem reklámszerű, zajos, de semmire sem kötelező frázisok, vagy ígéretek, hanem a reális teljesítmények ellenőrizhető, nyilvánvaló előretörése. A mi nemzeti alapunk földjén egyre erőteljesebben halad előre a mezőgazdasági telepek konszolidálása. Uj ültetvények, mezőgazdaságok sorakoznak a régiékek mellé, amelyeknek fejlődését a Keren Hajjeszod munkája tette lehetővé. A Hule koncesszió megszerzésével nagy civilizatorikus mű alapjait vetettük meg és új területet bocsátottunk a Merom tónál a zsidó pionér munka rendelkezésére. Bámulatlan adózók a világ Erecz Jisrael gyors fellendülésének, anyagi és szellemi fejlődésének. A zsidó munka és zsidó töke bevándorlása hihetetlen előrehaladás felé viszi az országot. Minél több fény, minél több világhossz, rend

és jólét fejlődik ki, amál önállóbb és szabadabb lesz a zsidó nemzet otthona.

A héber kultúra

— A cionizmus kulturfeladatai még az anyagi előrehaladásnál is fontosabbak. A cionizmus kulturális értékei gyógyító irkánt hatottak a zsidó néplelekre, felemelték a lecsuszottakat, felbátorították az elkedvetlenedettek és megerősítették őket a sorssal való szembezállással. A legnagyobb teljesítményünk ezen a téren a biblia nyelvészek újjászületése: a zsidó történelem legnagyobb csodája. A héber szót az eddigéig is jobban kell terjesztenünk, mert a szó erő, és az erő — tett. A nép héber kultúrájának koronája az Erecz Jisraeli héber egyetem nem sokkal ezelőtt ünnepelte fennállásának 10. évcs jubileumát. Ugyanakkor letették az orvosi fakultás alapkövét is. Mindenesetre a nemzeti nevelés és a kultúra kérdései nem oldhatók meg egycsapásra azzal a gyorsasággal, amellyel a fejlődés megannyi más

Transzjordániát nyissák meg a zsidó és arab munka számára

— Fejlődésünk egyik lényeges előfeltételének tekintjük az arabokkal való megegyezést. Tántorihatalatlanul kitarunk amellett, hogy Erecz Jisrael kapuit a mandatáris hatalom sokkal szélesebbre tárja testvéreink előtt. Mert ez az ország az egyetlen rendelkezük. Az is szükséges, hogy a munkatársületet úgy az arabok, mint a zsidók számára kiterjesszék Transzjordániára is (élénk tetszés). Anomália az, hogy Erecz Jisraelnek ez a része pusztaság maradjon; előlételek és fanatizmus semmilyen ürügye nem tudja ezt indokolni. Meg kell találni az utját annak, hogy ott is megkezdődjék a produktív munka a mandátum keretein belül. Biztonságban és békében, a kölcsönös megegyezés alapján

— A mi üldözött és munkanélküli zsidó tömegünk és a világban bolyongó menekültek nyomorúsága egyre elviselhetlenebbé válik. Miféle értelme van annak a zsidók ellen emelt kifogásoknak, hogy kivonják magukat a produktív munka alól, amikor megadályoznak abban, hogy ezt a munkát nagyobb mértékben tárdáljan erőfeszítéssel, szorgalommal és eredménnyel végezzük az egyetlen országban, en elyten erre alkalom van. Bizni akarunk a mandatáris hatalom kötelességében és az angol nép igazságosságában, hogy a fennálló nehézségek fokozatos eltávolíthatók lesznek.

Fáradkozásainkat csak akkor koronázhatja siker, ha egységet teremtünk meg. A kor,

Svájc köszönti a cionista mozgalmat

Percekig tartó viharos ováció fogadja Sokolov megnyitói beszédét, majd az elnök németül üdvözli a kongresszus vendégeit, akik közül elsőnek dr. Walther kormánytanácsos üdvözli a kongresszust a svájci kormány nevében.

— Ezen üdvözlés öszintesége és melegsége — mondotta dr. Walther — abban a mérgertében gyökerezik, amellyel a svájci nép és vezetői a cionizmussal szemben mindig is viselkedtek. Minél nagyobb és ideálisabb egy eszme, annál hosszabb rendszerint az idő, amely alatt megérthetővé és keresztülvihetővé válik. Amidőn az Önök nagy vezére, Teodor Herzl 1897-ben az első bázei kongresszuson kifejtette eszméjét, felhorakant a világ. A meglepetés és feltűnés nagyobb volt, mint a hit az eszme megvalósíthatóságában. Svájcban is utópiának tekintették az eszmét, követőit pedig idealistáknak, akik képtelenek a valósággal számolni. Herzl Tivadar nagy látók volt. ő azonban már a valóság talaján is állott. Még emlékszem a hatalmas benyomásra, amelyet Herzl első fellépése Svájcban gyakorolt. Valamennyien, akik hallották őt szellemi erejének varázsa alá kerültek. Kötelességemnek tartom, hogy ezen a helyen az Önök vezére, Herzl Tivadar nagysága szellemének és szí-

véreken folyik. Komoly feladatok várnak még itt teljesítésre.

— Pénzügyi téren rendet teremtettünk házunkban, miután nyugodt és produktív munkával kivitvuk a cionizmus számára a világ tisztelétét. Csak két nemzeti alapunk segítségével volt lehetséges az, amit alkotunk. Még vannak hégzagok, még akadályok szálkái meredeznek, még egy sokkal nagyobb és szabadabb aliót követelünk, még ezernyi panaszaink vannak külső és belső bajok ellen. De mindezekkel szemben azt mondjuk, mindenre sor kerül a maga idejében. A sors különös kegye adta meg nekünk a „Sechiját“, hogy az áldásos termékenységek ebben a két esztendőjében dolgozhattunk. Jottányival sem fog a Cionista Szervezet letérni az utrói, amely a célhoz vezet. Hűdégyrel és biztoss lépésekkel haladunk előre. Semmi sem tud utunkról eltéríteni: a zsidó nép fel fogja építeni nemzeti otthonát Nagy-Britanniával egyetértésben a népszövetségi mandátum alapján.

amelyben élünk, parancsoló módon követeli a zsidó nép összefogását. Hűséget és megértést kívánunk, mert csak ez alkalmas nagy alkotások teremtésére. A cionizmus egységes szervezete révén nagy népmozgalommá fejlődött fel, mert a pártellenetek fölött kezelt nyújtottunk egymásnak. Továbbra is testvérek egységes népe akarunk lenni, amelyet egyesít a mindent összefogó cionista ideál. Mi hiszünk Izrael profétáiban, hiszünk nemzetünkben. Hiszünk, hogy minden nyomorúságunkon és bajainkon túl az újjászületés épülete tovább halad. Izrael a legregibb és az országépítés művében a legfiatalabb kultúr nép. Száz évvel ezelőtt megtört pillantással és meghajlott háttal állott Izrael a történelemben: egy, az egész világ által megvetett Ahasvér. Helyébe ma, mint büszke munkás áll Izrael, a civilizáció uttörője a Keleten. Ez az új Erecz Jisraeli zsidó nem gondol arra, hogy bárki fölött is uralkodjék. Szabad cselekedeteiben egyedül magáért gondolkodik, beszél és cselekszik, élvezi szorgalmának gyümölcsét, engedelmeskedik a törvénynek, de igazságosságot követel, ha jogaiiban megsértik.

— Az első bázei kongresszus fényjelű hátrárkó a zsidó nép történetében. Amidőn ennek a nagy kongresszusnak sikert kívánok, egyttal azt is kívánom, hogy Luzern is világitótoronyként álljon jövőnk előtt.

— A 19. cionista világkongresszust ezenel megnyitom.

vének hatalma előtt hódolattal meghajolják.

— 1929-ben a zürichi cionista kongresszus tárgyalásainak idején indult el a Zeppelin első amerikai útjára. Az emberek széles körében komoly kételyek merültek fel az óceánontuli utazás megvalósíthatása tekintetében. Es ez a kérdés mégis maradó és ragyogó megoldást nyert. Messzemenő-e vajjon, ha én az Önök célját és törekvéseit ezzel a kérdéssel hasonlítom össze? A cionista eszme fejlődése remélni engedi, hogy az Önök törekvései is megvalósulnak. Az 1897-ben a bázei program mögé tömörülők száma kongresszusról kongresszusra nagyobb lett és ezáltal a cionista eszme áttörő ereje is döntő módon megnőtt.

— Nem az én feladatom arról beszélni, hogy mi történjék a cionista eszme megvalósítása érdekében. De mindenesetre kötelességemnek érzem, hogy munkájuk sikeres kimenetelét legjobb kívánságainkkal kísérjem.

A svájci nép évszázadokon át harcolt szabadságáért és függetlenségéért és megrendíthetlen akarattal van azon, hogy ezeket megőrizze. Annál inkább számíthatnak tehát arra, hogy a svájci

nép megértse egy másik népek szabad-ságvágyát és szimpátiával kísérje szabadságharcát.

A mi országunk légköre csaknem mindig kedvezőnek bizonyult a kölcsönös megértés minden nagy műve számára. Vajha ez a légkör az Önök törekvései, a rendkívül érdekes társadalmi kísérleteik és az egész emberiségre jelentős kulturmunkájuk számára a legjobb sikert biztosítaná.

Az angol kormány üdvözlője

A svájci kormány képviselőjének rendkívül meleghangú és szívélyes üdvözlőbeszéde után Mr. Shone, a berni angol követség ügyvivője üdvözli a kongresszust az angol királyi kormány nevében, azonosítva magát Walther dr. megindító szavaival. Mr. Shone felolvassa a levelet, amelyet Macdonald gyarmatügyi miniszter intézett a kongresszushoz és amely az angol kormány jókívánásait tolmácsolja a 19. kongresszus számára, hangsúlyozva a Palesztinában élő népek s az angol kormány együttműködésének szükségességét.

A népszövetségi főbiztos hódolata Palesztinának

James G. Macdonald népszövetségi főbiztos a németországi menekültek népszövetségi kormánybiztossága nevében mindenk előtt is elégtétellel állapítja meg, hogy milyen hatalmas munkát végzett a Cionista Szervezet és a Jewis Agencyben helyet fogláló zsidó testületek a Németországból Palesztinába irányuló zsidók érdekében.

— Gyakran jelenttem ki — mondotta a kormánybiztos — hogy mindennapi imánkban a napi étkezés után így kellene hangzania: „Uram Isten, fogadd köszönetünket Palesztinára“.

A palesztinai otthon nélkül a németországi zsidók sorsa és kilátásai az elmúlt két és fél esztendő alatt még keservebbek lettek volna. Amidőn csaknem minden ország kapui bezárulnak minden bevándorlás előtt, hatalmas dolog az, hogy Palesztina képes volt 30 ezer németországi zsidó számára otthont nyújtani.

S véleményem szerint még nagyobb dolog, hogy Palesztina ma a reményt jelenti németországi, lengyelországi és másutt lakó zsidók tízezrei és százezrei számára. Csak ez a remény nyújt ma erőt és önbizalmat a zsidó népnek. Az utóbbi évek során egyre világosabbá lett számomra, hogy milyen hatalmas jelentőséggel bír a munka, melyet a zsidó testületek Palesztinában végeznek. Ezek teremtették meg Palesztina mai kivételesen nagy befogadóképességeinek alapjait. A németországi menekültektől végzett munkánkban egyik legörömteljesebb tapasztalatom volt látni, amint fiatal emberek és nők, akik Németországban szabad pályákon vagy irodákban dolgoztak, most a zsidó otthonban kezükkel végeznek el minden munkát.

„Remélem, hogy szememmel láthatom meg Palesztinát

— Valamennyien tisztában voltunk azzal, hogy Palesztina egymagában nem tudja pillanatnyilag megoldani mindazon zsidók problémáját, akik Németországot elhagyni kényyszerülnek. Az én feladatom volt, hogy a tengerentúli országokban más telepítési helyeket és munkalehetőségeket keressék. E célból meglátogaltam Európának csaknem minden országát; jártam Észak és Dél-Amerikában is. Tisztában voltam azzal is, hogy a palesztinai település egyre nagyobb jelentőségre tesz szert, hála a Cionista Szervezet munkájának és a németországi zsidók letelepítését irányító szervezetnek, amelyet az Önök nagy vezére vezet, akit talán szabad barátomnak neveznem: Chaim Weizmann. Alkalmam volt a palesztinai helyzettel kapcsolatosan beszélgetéseket folytatni a gyarmatügyi hivatal vezetőjével és a palesztinai főkormányzóval s remélem, hogy ezek a beszélgetések meg fogják hozni gyümölcsüket. Az angol kormány londoni és jeruzsálemi vezetői mély szimpátiával fogadták a mi problémánkat. Remélem, hogy még mielőtt letenném hivatalomat, alkalmam lesz Palesztinába menni és saját szememmel látni azt, ami lelkeben oly elevenen él az ország felépítésének és a zsidó nép újjáépítésének csodálatos művét. Tiszta szívemből kérem Isten áldását a kongresszusra és összes munkálataira.

A zsidó testületek üdvözlője

Ezútan Erlanger városi tanácsos, a svájci zsidó hitközségek szövetsége, majd dr. Marcus Kohn, a svájci Cionista Szervezet nevében üdvözlik a kongresszust. Nachum Sokolov felolvassa végül Lloyd George, az angol parlament palesztinai barátai, Kacac palesztinai főrabbi és Diezengov, Tel-Aviv főpolgármesterének üdvözlő leveleit, majd az ünnepélyes megnyitót Sokolovnak a zsidó nép világhelyzetéről tartott nagyvonalú referátumával ért véget. Danzig Hillel

8 éve fennálló Schwartz Menyhértné orth. zsidó leánynevelő intézete — internátusában

Oradea, Str. Ep. Ciorgariu 8, a beiratások folyamatban vannak. Növendékei a zsidó leánygimnáziumon kívül az összes iskolákat látogathatják. Az internátus a város legszébb helyén, minden iskolához közel, parkos zárt udvarral rendelkezik. Benlakó nyelv- és zene- és korrepetáló tanárnők! Állandó tanárnői és orvosi felügyelet! Mérsékelt díjak! Kitény referenciák! Prospektus!

FILM
MUSORA:
Charlie Chan Londonban
MUSORA:
Sharley
MUSORA:
Woronzoff, Brigitte
MUSORA:
MUSORA:
MUSORA:

SPORT

Holnap tartja trialmérkőzését a NAC-cal Erdély zsidó válogatottja

Cluj, augusztus 23. (Az Uj Kelet tud.) A cernauti Makkabi szeptember 7 és 8-ig 25. éves jubileumi sportünnepségeinek programján, mint ismeretes, Erdély zsidó válogatottja és a cernauti Makkabi labdarúgó-csapatának mérkőzése is szerepel. Erdély zsidó válogatottjának összeállítását az erdélyi zsidó Makkabi szervezet oradeai konföderációján az oradeai Makkabi vállalta, amelynek vezetősége már hetekkel ezelőtt körlevélben kereste meg az erdélyi zsidó sportegyesületeket, amelyek futballszakosztállyal bírnak, kérve, hogy az erdélyi zsidó válogatottba megfelelően vélt játékosait augusztus 25-re Oradeara küldjék el, ahol trialmérkőzés után véglegesen összeállítják a Cernautiba utazó válogatott csapatot.

Az oradeai Makkabi hogy a trialmérkőzés jelentőségét emelje, valamint hogy az anyagilag is rentábilis legyen — minthogy részben ennek jövedelméből fedezik a zsidó labdarúgó utiköltséget — az oradeai NAC együttesét követte le Erdély zsidó válogatottjának ellenfelül.

A mérkőzés tehát holnap, vasárnap lesz Oradean, amelyen nem kétséges, a legjobb erdélyi zsidó futballisták fognak rendelkezésre állni, hogy a válogatottság Erdély zsidó sportjának megfelelő labdarúgócsapatot állíthassa össze, amely ezt az ország-részt a cernauti jubileumi tornán méltóan képviselhesse.

A válogatott csapatot előreláthatólag az oradeai Makkabi, timisoarei Kadima, aradi Hakoah, brasovi Ivria, satumraei Barkochba, valamint a sighetii Sámson legjobb játékosai állítják össze. Ez annál is inkább valószínű, minthogy a triála Oradeara utazó zsidó sportegyesületek futballistáinak utiköltséget, valamint ellátását az oradeai Makkabi áldozatkészen magára vállalta. A triála Oradeara utazó játékosok Heller Miklósnál (Oradea, Boulevard Regele Ferdinand 10) kell jelentkezzenek.

A trialmérkőzésen egyébként az erdélyi zsidó Makkabi szervezet több vezető tagja lesz jelen.

Az Universitatea labdarúgócsapata, amely egyházi piHENŐRE Brasovban telepedett le és a közeli környéken néhány gyakorlómérkőzést játszott, ma, szombaton este Bucurestiben villanyfény mellett barátságos mérkőzést játszik a Bucuresti Venus-szal.

Kohn Emanuel, a TAC volt centerfedezetje Budapestre távozott, ahol az Újpest tréningjén vett részt, majd szerződést is írt alá. Kohn a jövő évadban az Újpestben fogja a labdát rugni — Kont néven. Kiadatási kérelem azonban mindezt megakadályozta, az erdélyi zsidó válogatott labdarúgócsapatához csatlakozott.

Románia—Németország válogatott labdarúgócsapatának mérkőzése lesz holnap Erfurtban. Románia összeállítására még nem végleges, azonban minden valószínűség szerint ez: Bugariu, Chirotiu—Abu, Deheleanu—Juhász—Steinbach, Dobay—Kovács—Baráti—P. Valcov—Szilárd. Ha Juhász és Kovács nem kapnak szabadságot, a halvesorban Barbutescu kap helyet, míg a csatársorban a Kovács helyén Ciolac játszik. Németország a következő összeállításban játszik Románia ellen: Buchloek, Münzenberg—Kramlich, Werner—Deike—Kizinger, Malecki—Lenz—Hochmann—Rasselberg—Siemetsreiter.

Sindelar, a Bucuresti Austria—Ripensia mérkőzés bírótalmazó hőse, bocsnátot kért Xifandótól. Xifando megbocsátott ugyan, a román szövetség azonban feljeleni Sindelart úgy az osztrák szövetségé, mint a FIFA-nál.

Sf. Gheorghe. Universitatea—SMTE 5:0 (2:0). Orza (3). Gain és Paunescu lötték a gólokat.

Prága. A Massaryk stadionban lefolyt japán-csehszlovák válogatott atlétikai mérkőzést a japánok nyerték 64—62 minimális pontarányban.

London. Glasgownban Anglia futballválogatottja 70 ezer főnyi közönség előtt 4:2 (3:0) arányban győzött Skócia ellen.

Berlin. Berlin válogatott csapata 11:0 (6:0) arányban győzött Izland válogatottja ellen.

A Románia körüli 11 napos kerékpárversenyen — bár erről volt szó — a magyarországi versenyzők nem vesznek részt.

— Elsőrendű Cukrárszék házakhoz ajánlkozott esküvőkre, eljegyzésekre és más ünnepek alkalmára. Ugyanott rendeléseket is foglalt. Str. Dubalarilor 8. Adlerné.

Ma mutatkozik be Sigheten a Siegler-féle zsidó művészegettes

Ma este kezdi meg Sigheten vendégszerelését a Siegler-féle világhírű jiddis művészegettes, amely Európa nagy színpadain aratott már óriási sikereket. A szintársulat legkitűnőbb darabja az „Ohne Zertifikat nach Palestina” című 18 képből álló revü, mely Erdélyben is minden bizonytalanság nélkül fogja vinni a jól megérdemelt sikert. A külföldi nagy zsidó és nemzsidó lapok kivétel nélkül az elragadtatás hangján írtak erről a darabról, valamint a Siegler-féle társulat tagjainak felülmúlhatatlanul pompás teljesítményéről.

A Bécsben megjelenő Der Jüdische Weg c. lap például ezeket írja a darab bécsi bemutatójáról:

„Ohne Zertifikat nach Palestina! Ezt a nagyszerű cionista revüt minden zsidó, de legelső sorban minden cionista meg kell hogy nézze. A szerzőnek, a kitűnő Meisels Abisch-nak ez a legjobb, legédekesebb és legvidámabb műve, amely meg fogja hozni számára a megérdemelt sikert és elismerést. Az egész világon, ahol őszinte zsidók élnek, törekedni fognak arra, hogy megismerjék ezt a darabot. Ez a revü kitűnő képet nyújt

a cionista mozgalom fejlődéséről Herztől napjainkig s feltűnés nélkül, szórakozás utján hatásos propagandát csinál Palesztinának, a héber nyelvnek és a zsidó nemzeti alapnak. Hozzájárul még ehhez, hogy az összes, az utóbbi esztendőben Bécsben bemutatott darabok egyikeben sem volt meg az értelem, céltudatos szöveg, tartalmi és zenei készség összhangja, mint ebben a darabban, mely gyönyörű dalaival és környezetű táncával a Meisels revüt a legkitűnőbb darabok sorába állította.

A nagy siker elsősorban a kitűnő művészegettes érdeme. Sevilla Pastor, a revü-csillag, aki Európa bármelyik nagy színpadának díszére válna, valósággal csodákat művel. Nyelvezete, énekhangja és táncá válogatottan páratlan. Amit mond és énekel, azt Bécs zsidó utcáiban rögtön szájról-szájra adják. Mellette említjük fel Erna Siegler-t, a ragyogó énekesnőt, aki nagyszerű alakítás révén szintén zajos sikert ért el. Rosa Siegler, Adele Silber, Sofie Cocovski, Muniu Pastor s a társulat többi tagjai nagyszerű alakításaikkal járulnak hozzá a sikerhez”.

KÖZGAZDASÁG

Kétmilliárd lejt helyezett ki az elmúlt évben az Ipari Hitelintézet

Bucuresti, augusztus 23. (Az Uj Kelet tud.) Az Ipari Hitelintézet az elmúlt év folyamán összesen 2 milliárd 12 millió lej új kihelyezést eszközölt, szemben az 1933 évi 2 milliárd 24 millió kihelyezéssel. A kisipar az 1934 évben összesen 25 millió lej, az 1933 évben 45 millió lejjel részesült ezen kihelyezésekben, míg az összeg túlnyomó része nagyipari vállalatok kölcsönigénylésének kielégítésére szolgált.

Az elmúlt év folyamán eszközölt kihelyezések az egyes iparágak között a következőképpen oszlottak meg: vas- és fémipar 310 millió lej, faipar 84 millió, vegyipar 30 millió, élelmiszeri ipar 563 millió, textilipar 216 millió, bőripar 153 millió, kerámia ipar 83 millió, nyomdaipar 67 millió, petróleumipar 164 millió, egyéb iparágak együttesen 302 millió lej.

Terményfőzde. Augusztus 22-én a brailai terményfőzdsén a következő hivatalos árfolyamokat jegyezték vaggontételeként ab kikötő állomás: buza 80 kgr.-os 1 százalékos idegen anyaggal 39—39.500 lej, buza 78 kgr.-os 2 százalékos idegen testtel 38.000 lej, árpa munténai 58—59 kgr.-os 6 százalékos idegen testtel 20.250—20.500 lej, árpa 62 kgr.-os 5 százalékos idegen testtel 20.750 lej, kukorica pignoletto 30.000 lej, kukorica corcirta 28.500 lej slepp, zab 42 kgr.-os 5 százalékos idegen testtel 27.000 lej. — A constantai főzde hivatalos jegyzései: buza 78 kgr.-os 33.500 lej, árpa 57 kgr.-os 20.000 lej, 58—61 kgr.-os 20.250 lej, 62—63 kgr.-os 20.500 lej. — A Bucuresti főzde jegyzései: zab 1935 évi termés 43—44 kgr.-os 3—4 százalékos idegen testtel 285 lej métermázsnként, rozs idej termés 61—62 kgr.-os 2—3 százalékos idegen testtel 202.50 lej, tengeri tavalyi 3—4 százalékos idegen testtel 289 lej. Buza jegyzése aug. 22-ről hiányzik Bucurestiből.

Újabb importengedélyek. Legutóbbi jelentésünk óta a következők számottevő behozatali engedélyeket adták ki: Balcan Impex, Timisoara 60.000 lej értékben Németországból. — Titan, Nadrag, Calan 340.000 lej értékben Csehszlovákiából. — Zománcedénygyár, Medias 130.000 lej értékben Németországból. — Sodronyipar, Cluj 450.000 lej értékben Németországból. — Phoenix, Baia Mare 166.500 lej értékben Németországból. — Solvay-művek 92.000 lej értékben Németországból. — Phoenix, Baia Mare 310.000 lej értékben Németországból. — Nitrogen, Dicio 138.414 lej értékben Németországból. — Titan, Nadrag, Calan 700.000 lej értékben Angliából. — Resita 1.160.250 lej értékben Csehszlovákiából. Resita 341.250 lej értékben Franciaországból. — Titan, Nadrag, Calan 2.337.000 kgr. nyersvas behozatalára 70.011.000 lej értékben Németországból. — Petrosani 500.000 lej értékben Németországból. — Titan, Nadrag, Calan 1.350.000 lej értékben nyersvas Németországból. — Galvani, Timisoara 245.000 lej értékben Magyarországból. — ITA gyapotáru 12.000 lej értékben Csehszlovákiából. — Petrosani 345 ezer lej értékben Ausztriából. — Dura, Timisoara 132.000 lej értékben Németországból. — Alex. Lilitenthal S. A. Cluj 122.000 lej értékben Németországból. — Sodronyipar, Cluj 3.032.000 lej értékben Ausztriából. — Unió vaggongyár 2.000.000 lej értékben Angliából. — ITA gyapotáru 1.800.000 lej értékben Angliából. — Chaim Freund, Satumare gyapot Csehszlovákiából 261.900 lej értékben. — Eug. König, Oradea gyapot 40.000 lej értékben

Svájcból. — ITA textilnyersanyagok Olaszországból 1.000.000 lej értékben. — Ing. Klinger textilanyagok 900.000 lej értékben Olaszországból. — W. Scherg, Brasov gyapju 925.844 lej értékben Angliából. — Caltier & Co, Oradea 367.200 lej értékben Németországból. — Melocco, Oradea 367.000 lej értékben Németországból. — Atlantica, Cluj 180.000 lej értékben Németországból. — Sodronyipar, Cluj nyersvas 6.500.000 lej értékben Németországból.

RÁDIÓ MŰSOR

Szombat, augusztus 24.

Bucuresti. 12.05: Rádiózenekar. 17: Katonazene. 18: Hírek. 18.15: Katonazene. 19: Orgonaverseny a brasovi Fekete-templomból. 20.20: Táncczene. 21.50: Hangverseny. 22.15: Hírek németül és franciául.

Budapest. 6.45: Torna, utána hanglemmek. 10: Hírek. 12.05: Eugen Stepat balalajkazenekara. 12.30: Hírek. 13.40: Antal István zongorázik. 17: Jazz. 19: Magyar nóták. 19.50: Szimfóniádás a stúdióban. „A vak-szerencse”. 22.10: Zenekari hangverseny. 23.15: Müller Béla és cigányzenekara.

Droitwien. 20: Hangverseny. 22: Rádiózenekar.

Bécs. 22.10: Bécsi szimfónikus zenekara. **Brün.** 18.45: Harmónikasztoló. **Prága.** 16.30: Hangverseny.

Kopenhága. 22.30: Népszerű zene.

Poste Parisien. 22.30: Könnyű zene, lemezek.

Radio Paris. 20: Rimszkij Korzakov-est. 20.45: Hangverseny.

Strasbourg. 21: Nassé: Galatea. Vigopera. **Toulouse.** 20.15: Szalonzene. 22.20: Szórakoztató hangverseny.

Hilversum. 19: Hangverseny. **Zágráb.** 21.30: Mandolin és gitár zene. **Varsó.** 22.30: Rádiózenekar. **Oslo.** 20.05: Rádiózenekar. **Róma.** 20.40: Nicodemi: La Ghibellina háromfelvonásos opera. **Stockholm.** 19.30: Schubert-est.

Naponta frissen fejt kóser tehen és bivaly- tej — házhoz szállítva is — kapható Schwartz Ignácnál Str. Tasilor 9.

APRÓ HIRDETÉSEK

Egyszeri közlésű egy 2 lej, havi közlésű betétű 4 lej. Legkisebb apróhirdetés 10 lej. Álláskeresőknek 50 százalékos kedvezmény. Apróhirdetéseket előre fizetendő. Jelölés levelet csak egy továbbítunk, ha portékabélyeg-melléklettel van.

Házasságokat biztos eredménnyel követhetjük szociális összeköttetéssel rendelkező „M. rea” iroda, Cluj, Regele Ferdinand 116.

Egyéves kereskedelmi tanfolyamra felvilágosítás és beiratkozás Str. Maiorescu 22.

Iskolás gyereket Oradean lakó orth. isk. uricisalád teljes ellátásra vállal. Ratzersdorfer Artur, Oradea, Str. Xenopol 5.

Csinos, diplomás gyógyszerész vagy orvosnőt libera practicaival, házasság céljából előbb megismerni óhaját gyógyszerártulajdonos. Választ „Ideális házasság” jellegre a kiadóba.

Teliszalmit utazásokhoz, valamint kiváló minőségű friss felvágottak minden időbebe „Pardess” כשר בודegában, Piața Mihai Viteazul No 1. Viszonteladónak kedvezmény.

Kiadó földszinti napos, diszkretbejárattal 2 szoba, előszoba és fürdőszoba, orvosi rendelőknek, vagy irodának kiválóan alkalmas. Saguna 20.

Orth. uri családnál leány vagy fiu gyermek teljes ellátást kaphat, legjobb nevelésben részesül. Cim a kiadóban.

Kiadó két szoba konyha mellékkelhelyiségekkel. Traian ut 55. Értekezni 3—5 között.

Kertes házban nagy parkettes szoba előszoba és fürdőszobával (kapualatti bejárat) kiadó Str. Bratianu 45.

Kerti lakás 4 szoba komfortos Andrei Muresanu 35 és 3 szoba komfortos emeleti lakás Calea Regele Carol 41 kiadók.

Puhafa detailüzlet vezetésére alkalmas fiatalembert keresünk, ki könyvelésben járatos. Csak feltétlen megbízható elsőrangú emberek ajánlatát kérjük e lap kiadóhivatalába „Lehet szombattartó” jellegre.

A turdai Zsidó Kultúregyesület keres kaulcióképes bérlőt. Bővebb felvilágosítást nyujt Lengyel Samu mérnök, Turda.

Rövid fekete, jóhangú zongora bérbeadó. Cim a kiadóban.

Eladó Alba-Iulian a központ közelében ház és telek kedvező feltételekkel. Érdeklődni: Siedenfeld Alba-Iulia, Str. Mori 7.

Bejárónőnek vagy mindenesnek ajánlkozhat fiatal zsidónő. Cim: Slamovits Frieda, Str. Curcanului 3.

Diákány 12 éves korig uri családnál kosztot és teljes ellátást kaphat. Cim a kiadóban.

Szörmebundák készítését, átalakítását és fordítását olcsón vállalja Bükenspanner szörmeháza, Reg. Ferdinand 3, emeleten. Szörmek nagy választékban. Bécsi modellek. Gyár árak.

Fűszerüzleti berendezés jó állapotban azonnali megvételre kerestetik. Ajánlatokat „Berendezés” jellegre a kiadóba kérünk.

Mindenféle perzsaszőnyeget veszek készpénzért legmagasabb árral. Hívásra diszkretén házhoz jövök. Meghívásokat „Szőnyegvevő” jellegre a kiadóhivatal továbbít.

Perzsaszőnyeg 7½ kvadrátos, gyönyörű darab olcsón eladó. Maloasa 27, fszt. 4.

Kiadó novemberre négyszobás modern lakás. Mihai Viteazul 39, háztulajdonosnál.

Szörmezsültségletét, valamint bunda átalakítását és javítását most még nagyon olcsón Mandelbaum szücsné, Regele Ferdinand 20.

Keresek textilsegédet, szombaton zárva. Friedmann Emanuel Hatég.

Orth. uri család elvállal két iskolás fiu vagy leányt teljes ellátásra. Cim: Cluj, Str. Dragalina 19 sz. Weisz Siegfriedné.

Tatare sorra Bro

Hogyan zárták

Bucuresti, augusztus 23. A végrehajtóbizottságának melynek kimenetele elégedéssel nézett a politikai körökben bizonyosra vesztett tianu kategórikusan ellet ez az intézkedés, minincs elragadtatva a Tatvékenységétől. Ezzel szembe vállalni a liberális párt ének felelősségét s így a bizottság tegnap esti gytette ezt a kérdést.

Ilyen körülmények közlasmány napirendjén a hány aktuális belső szerkérdezők likvidálása töl.

A napirend első pontja volt. A pártban tudták, ha a vad alá helyeztet szennpártból való azonnali kizialt állást. Eppen ezért mandó választmány összeslések folytak a kulisszássorán Ilescu barátai künáltak magukat azért szankciója elmaradjon vagformában történjen, amelm utat Tony Ilescu később.

Azt javasolták, hogy Ton és juttassa el kilépési Bratianuhoz, aki a nyilatartsa mindaddig függőbságszolgáltatás nem monitétetlet Tony Ilescu fölt.

Hogyan lik Ilescu-ügyet

Dinu Bratianu nem fogmulát, mire csütörtökön elnök Manolescu-Strungminisztereket hívta meg. Tony Ilescuval s próbájból való békes visszavo egyezni. Déiben egy óStrunga közölte Tataresonál a következőképpen hangzó

„Elnök Ur, a bírósálevő ügy jogi és erkölcvégleges eldöntéséig visszavonulni minden munkául. Kérem, vegyértelmű elhatározásom

A kora délutáni órákban felkereste Dinu Bratianucserét folytatott vele, ammutatta Tony Ilescu lev felolvasása az állandó válszas vitát idézett fel. Leonatusi elnök melegen véIlescunak. Emlékeztette Ilescu házafias szolgálátkülös idejében vitt szennpártúságára. Kérte, hogyrozza el magát semmilylépsre és ne prejudikálj megadva neki a lehetősélelotes itélete nélkül véelőtt.

Negura földművelésügyi colaesu-Ploiesti követelté kizárását, anélkül, hogység döntését.

Saveianu kamarai elnönművelésügyi miniszter jelentették, hogy nem leh

Tatarescu miniszterelnök sorra kapitulál Dinu Bratianu követeléseivel szemben

Hogyan zárták ki Tony Ilescut „ideiglenesen“ a liberális pártból

Bucuresti, augusztus 23. A liberális párt végrehajtóbizottságának tegnap esti ülése, melynek kimenetele elé rendkívüli érdeklődéssel nézett a politikai világ, a várakozásnak megfelelően a pártvezetés és szolidaritás hangoztatása mellett ért véget. A napirenden levő kérdések közül azokat, amelyek súlyosabb ellentétek kibontakozásához vezethettek volna, egyszerűen nem is tárgyalták. Így nem került szóba a Banca Nationala kormányzó méltóságának betöltése s az ostromállapot meghosszabbításának kérdése és az alkotmány módosítás ügye. A kormány átszervezése s a bankkormányzó kinevezése Tatarescu szerint csak október elején nyernek aktualitást, az alkotmány módosításának ügyében pedig a miniszterelnök már leszögezte a kormány álláspontját, amelyhez nincs újabb hozzátenni valója. Ami már most az ostromállapotot illeti, kormánykörökben bizonyosra veszik annak újabb hat hónappal való meghosszabbítását. Dinu Bratianu kategórikusan ellenzi a kormányt az ezt az intézkedést, mint ahogy általában nincs elragadtatva a Tatarescu-kormány tevékenységéről. Ezzel szemben nem akarja vállalni a liberális párt ellenzékbe kerülésének felelősségét s így a pártvezér az állandó bizottság tegnap esti gyűlésén sem érintette ezt a kérdést.

Ilyen körülmények között az állandó választmány napirendjén a liberális párt néhány aktuális belső szervezeti és személyi kérdésének likvidálása töltötte ki.

A napirend első pontja Tony Ilescu ügye volt. A pártban tudták, hogy Dinu Bratianu a vád alá helyezett szenátusi alelnöknek a pártból való azonnali kizárása mellett foglalt állást. Eppen ezért már napokkal az állandó választmány összeülése előtt tárgyalások folytak a kulisszák mögött, amelyek során Ilescu barátai különösképpen exponálták magukat azért, hogy a kizárás szankciója elmaradjon vagy legalábbis olyan formában történjen, amely nem zárja el az utat Tony Ilescu későbbi rehabilitálásáért. Azt javasolták, hogy Tony Ilescu írja meg és juttassa el kilépési nyilatkozatát Dinu Bratianuhoz, aki a nyilatkozat elintézését tartsa mindaddig függőben, amíg az igazságszolgáltatás nem mondja ki a végleges ítéletet Tony Ilescu fölött.

Hogyan likvidálták a Tony Ilescu-ügyet

Dinu Bratianu nem fogadta el ezt a formulát, mire csütörtökön délelőtt a miniszterelnök Manolescu-Strunga és Maxim volt miniszterek hívták meg, hogy tárgyaljanak Tony Ilescuval s próbáljanak vele a pártból való békés visszavonulása fölött megegyezni. Délelőtt egy órákor Manolescu-Strunga közölte Tatarescuval, hogy a szenátusi alelnök ideiglenesen kilép a liberális pártból és megvárja az igazságszolgáltatás döntését. Strunga átadta a miniszterelnöknek Tony Ilescu idevonatkozó levelét, amely a következőképpen hangzott:

„Elnök Úr, a bíróság előtt függőben levő ügy jogi és erkölcsi vonatkozásainak végleges eldöntéséig szándékomban áll visszavonulni minden politikai és pártmunkáimól. Kérem, vegye tudomásul ilyen értelmű elhatározásomat.

Tony Ilescu.

A kora délutáni órákban a miniszterelnök felkereste Dinu Bratianut s hosszabb eszmecsere folytatótt vele, amelynek során bemutatva Tony Ilescu levelét is, amelynek felolvasása az állandó választmányban hosszas vitát idézett fel. Leonte Moldovanu szenátusi elnök melegen védelmére kelt Tony Ilescunak. Emlékeztette a jelenlevőket Ilescu házafias szolgálataira, a jasi menekülés idejében vitt szerepére és feltétlen párttársaságára. Kérte, hogy a párt ne határozza el magát semmilyen elhamarkodott lépésre és ne prejudikáljon Ilescu fölött, megadva neki a lehetőséget, hogy a párt előzetes ítélete nélkül védekezzen a bíróság előtt.

Negura földművelésügyi alminiszter és Nicolaescu-Ploiesti követelték Ilescu azonnali kizárását, anélkül, hogy megvárnák a bíróság döntését.

Savelianu kamarai elnök és Sassu földművelésügyi miniszter ezzel szemben kijelentették, hogy nem lehet ilyen határozá-

tot hozni. Mások is követték el hibákat anélkül, hogy azonnal végső szankciókhoz nyultak volna az illetőkkel szemben. A párt várja meg az igazságszolgáltatás döntését s amennyiben Ilescu bűnsnek bizonyulna, úgy zárják ki.

Dinu Bratianu: És az ügy erkölcsi oldala? Manolescu-Strunga: Az attól függ, hogyan dönt a bíróság. Ha a tárgyalások folyamán azt fogjuk látni, hogy a vádnak nincs jogi alapja, Ilescu szerepe ellenben mégis kompromittáló, úgy a párt ennek értelmében fog eljárni.

Katonai forradalom Ecuadorban

Elkergették Ibara elnököt és Solis ezredes vette át ideiglenesen a köztársasági elnökséget

Párizs, augusztus 23. (Rador.) A Petit Parisien és a londoni Times egyértelmű jelentése szerint Ecuadorban felkelés történt, amely sikerrel járt. Megállapítják, hogy Ibara elnök már régóta ellentétben állt a parlamenttel. Ibara tegnapra újabb választást írt ki, mialatt a helyőrség egy része diktá-

tornak kiáltotta őt ki. A hadsereg nagyrésze azonban ennek ellenszolgált. Solis ezredes, vezérfelügyelő intézkedett, hogy Ibara elnököt tartóztatassák el anélkül, hogy vérontásra kerülne sor. Solis ideiglenesen átvette a köztársaság elnökségét.

Letartóztatták Jova építész a brasovi tömegkatasztrófa okozóját

Kiterjesztették a bűnügyi vizsgálatot a tavalyi hasonló katasztrófa ügyére is

Brasov, augusztus 23. A csütörtöki repülőgyári katasztrófa ügyében a vizsgálat nagy erővel folyik. Radu Pascu főügyész és a rendőrség tisztikara egész éjszaka dolgoztak, hogy tisztázzák: ki felelős a repülőgyári katasztrófáért. Ganea mérnököt a főügyész azonnal kihallgatta, annak ellenére, hogy ő maga is áldozata a katasztrófának. Jelen volt, mikor a hangár összeomlott és a falnak egy leomló része súlyos zúzódásokat okozott mellén és vállán.

Az ügyészség elrendelte, hogy négy építész-ráérnök szakszertűen állapítsa meg a szerencsétlenség okát. Ganea mérnök, aki a kihallgatás során többször rosszul lett, azt állította, hogy őt nem terhelheti felelősség, minthogy a fatámasztékok lefordására nem ő adta ki az utasítást, hanem a vállalkozó Jova. A hatalmas hangárt ugyanis szeptember 1-én át kellett volna adnia. Sietős volt számára, hogy az épületet átadhassa, nehogy pénzügyi kárt szenvedjen. Neki tudnia kellett volna, hogy a tetőszerkezetet tartó oszlopokat még nem szabad lebontani, mert a cementréteg még nem száradt meg. Vallomásaiban azt is állította Ganea mérnök, hogy nem

egyszer figyelmeztette a vállalkozót, hogy korrhadat faoszlopokat használ, amiből baj támadhat.

A bíróság által delegált szakértő-bizottság tagjai: Palade és Halmogiu, megyei főmérnökök, Socol városi főmérnök és Nicolau Cornél magánmérnök megállapították, hogy a felelősség Jovát terheli a katasztrófáért. Az ügyészség rendelkezése az építésmél felhasznált anyagokat a szakértők megvizsgálják és jelentést fognak tenni. Az építést három napra felfüggesztették. A bucaresti lapok jelentése szerint Jova az anyagot kétszer használta fel. Megvárta, míg egyik helyen a betonréteg kiszáradt, kiszedte a tartóoszlopokat és máshol rakatta fel azokat a tartóoszlopok okokból. Holott szokás szerint az ilyen fát nem lehet minden további nélkül más beton-építkezéseknél igénybe venni, minthogy használatuk alatt tartóképeségük nagyon mecsökken.

Mint hogy Ganea mérnöknek hasonló esete már volt, és pedig a múlt évben, amikor a repülőgyár villamosizemét építette, a vizsgálat újra kiterjedt erre a körülményre is. Annakidején a tető az átadás után rövid

Az amerikai gyógynövények jérhódítása az egész világon

Körülbelül egy évvel ezelőtt az egész világsajtót bejárta a hír, hogy az Egyesült Államokban egy tudósokból álló bizottságot alakítottak azzal a céllal, hogy kutatásokat végezzenek különböző őserdőkben és a végtelea prairiken. A bizottságban vegyészek, természetudósok és orvosok vettek részt. Kutatásuk folyamán rengeteg olyan felfedezést tettek, amelyek felbecsülhetetlen értékű birnak. Különösen értékesek ezek az eredmények az orvostudomány szempontjából, mert rengeteg új gyógynövény felfedezéséhez vezettek ennek az expedíciónak a munkája.

H. Molis amerikai és Ivata Sivata Nacamura japán tudósok fedezték fel ez alkalommal azt a gyógynövényt, amelynek kivonatából a „Gastro D.“ név alatt forgalomba került új gyógyszer készült. Ebben a növényben olyan speciális, eddig ismeretlen hatóanyagot találtak, amely rövid használat után 10-15 éves gyomor-, epe-, bél- és vesebajokat is tökéletesen gyógyít. Az eddigi klinikai kísérletek szintén páratlanul álló eredményekről tanuskodnak. A „Gastro D.“ ma már az egész világon kapható. Romániában Császár Ernő gyógyszerész, Calea Victoriei 124. Bucuresti terjeszti, ahonnan vidékre 130 lej utánvétel is megrendelhető.

időre összeomlott és ott is több munkás vesztette életét. Ganea akkor azzal védekezett, hogy a parancsot nem ő adta ki, hanem egyik tisztviselője, aki ellen azonban semmi bizonyíték nem volt úgy, hogy a hatósági eljárás meg is szüntették ellene. Ellenben a tisztviselőt a gyár elbocsátotta szolgáltatásból.

Az éjszakai vizsgálatok során kiderült, hogy Ganea mérnök ezuttal ártatlan. Nem foganatosítottak tehát ellene letartóztatást, ellenben Jova vállalkozó ellen a bíróság Aposolescu-Popovici vádta az elrendelt 30 napos vizsgálati fogságot.

A munkások közül többeket kihallgattak. Mindnyájan egyhangúlag vallották, hogy a vasbeton-oszlopokat sem a mérnök, sem pedig a vezetőmunkások parancsára bontották le, hanem Jova volt az, aki erre utasítást adott. Amikor azonban látta, hogy a falak omlanak, gyorsan kifutott és ordítani kezdett. „Vissza az állványokkal!“, „Mit csináltak, haszontalan emberek!“

Az éjszakai folyamán Jova azzal védekezett, hogy Sárközi Lajos pallérmester adott utasítást a fatámasztékok lebontására. Akkor Jova már tudta, hogy Sárközi meghalt. A főügyész azonban szembeszította vele azokat a munkásokat, akik megmenekültek és hallották a vállalkozó utasításait.

Radu Pascu főügyész szerint ilyen lelkiismeretlenül és gondatlanul még nem jártak el építkezéseknél. Kijelentette, hogy a vizsgálatot a legerélyesebben fogja lefolytatni. Példát kell statuálni, nehogy hasonló katasztrófák megismétlődhessenek.

Az áldozatokat szombaton temetik.

Coroiu vasraverse szigorú őrizet alatt a fegyház sovány kosztján él most a fogházban

Botosani, augusztus 23. (Az Uj Kelet tud.) A Coroiu szökésével kapcsolatos nyomozások még mindig nem tudtak elég fényt deríteni a szökés részleteire vonatkozólag. Eddig ugyanolyan homályosok a szökés körülményei, mint volt az első pillanatban. A nyomozó közegek most több éjjeli őrt hallgattak ki, akiknek magyarázatot kell adniok: hogyan tartózkodhatott a városban Coroiu anélkül, hogy észrevették volna?

Kihallgatta a nyomozást végző ügyész Ciuntu rendőrkezeget is, aki Coroiu jelentkezésekor ahelyett, hogy azonnal letartóztatta volna az Adam ügyésznél jelentkező banditát, megvárta, amíg az ügyész kijön a házából. Ciuntu védekezésül azt hozta fel, hogy nagy meglepetésében elvesztette fejét. Ciuntu ezért elmozdították állásából.

Zebretzeanu, volt adófőnök, aki a botosani fogház lakója, kijelentette az ügyészségnek, hogy egy ízben beszélt Ursachével a volt börtönigazgatóval, aki kijelentette neki, hogy azért segítette elő Coroiu szökését, hogy ezzel kompromittálja az új igazgatót. Így akarta ugyanis visszanyerni állását.

Simniceanu, akinek állapota javult, szintén kihallgatták a rabkórházban. A katona újlag megismételte, hogy Coroiu mind a 60 rabot meg akarta szökétni. Hozzátette még, hogy véleménye szerint Coroiunak még egy bűntársa volt rajta kívül, aki a szökésnél használt létrát előkészítette számára.

A rablővezért egyébként most nagyon szigoruan tartják a börtönben. Nem mehet sétálni akkor, amikor akar, amint azelőtt tette, hanem naponta csak egyszer hagyhatja el celláját, azt is szigorú őrizet alatt és kezén. lábán vasraverse. Most a fogház sovány kosztján étkezik és semmi kívülről hozott ételt nem engednek hozzá.

Építelők! Építésszek!

A legolcsóbb és legjobb megoldás

központi fűtések

részére az

AUTOCALOR önműködő szén-fűzelőkészülék

Tiszta, zajtalan, füstmentes és szagtalan. Erdéklődőknek nemkötelező felvilágosítást, ajánlatot díjtalanul ad:

„Petroşani“ r. l. képviselője

Cluj, Str. Enescu 15. Telefon 1300.

Istenkeresők a kárpátok alatt

A MÁRAMAROSI CHASZIDIZMUS REGÉNYE IRTÁ: SCHÖN DEZSŐ (56)

A maramuresi persely-háboru olyan stádiumba jutott, hogy veszélyeztette az egész chaluka-intézményt. A kólel palesztinai exponensei kikeresetek akkor egy régi, több mint háromszáz esztendőös átok-formulát, melyet az első jisuv megalapítói fogalmaztak meg s amely kimondja, hogy „átokkal sújtatik minden olyan egyén, aki a palesztinai zsidó település körül egységet bont és háboruszkodást idéz elő”. A kólel-ügy — irták a palesztinai exponensek — szent ügy, kizárja a háboruszkodást, bész-din elé kell vinni a konfliktust.

A két rabbi, a sigheteri és a wizensitzi, akik egyébként személyesen az egész idő alatt nem szóltak bele a harcba, amikor szóba került a régi átok, elhatározta, hogy din-tóra él megy. Megnevezték képviselőiket és Huszon összegyűlt a bész-din. A rabbitanács napokon keresztül dolgozott a maramuresi térképpel a kezében, mérlegelte a pártok erőviszonyait, majd feldarabolták Maramurest. Szétosztották az egyes falvakat a sigheteri és wizensitzi udvarok között. S ítéletükben engedélyezték, hogy a sigheteri rabbi vegye fel címerébe és örök időkre, Messiás eljöveteleig használja a „nási veámárikál” címet és az ítéletben megjelölt helységekben in-kasszalja be és kizárólagos joggal rendelkezzen a palesztinai perselypénzek fölött.

Ez a rövid háboruszkodás volt tehát Reb Chájem Hers működésének legkiemelkedőbb eseménye. S ez sem jelentett győzelmet, vagy vereséget. Egyetlen lépéssel sem vitte előbbre a dinasztia sorsát s nem akadályozta meg a hanyatlás folyamatát sem.

Amilyen szerencsétlen volt Reb Chájem Hers egész élete, ugyanolyan tragikus volt halála is. Élete utolsó szakaszában sok fájdalmat okoztak neki kudarcai s ezeket nagyon a szívére vette. Orvosi nyugodt életet, sok pihenést ajánlottak neki, de ő nem akart visszavonulni. „Az életnek csak akkor van értelme, ha az ember eleget tesz kötelességének” — mondotta és megmaradt a rajon-alban. 1925 végén, egy hideg téli napon a cseh-oldali Apsára indult, hogy az ottani hitközségi vizslyát rendezze. A sighet—sztatnai Tisza-hidon akarta átlépni a határt. A déli órákban érkezett a hidhoz. A román-oldal láttaomozták utlevélét s mert közben dél lett, lecsukták le orra előtt a határt. Reb Chájem Hers kénytelen állott a Tisza tulsó partján, nem folytathatta útját, mert a cseh határkirendeltség tisztviselői már elmentek ebédelni. Nem mehetett se előre, se hátra. Nem tudni mi okból, kinek a hibájából, vagy rosszindulatából történt így a dolog. Azt mondják, hogy apjai ellenfelei záraták le arra előtt a határt. Reb Chájem Hers kénytelen volt télviz idején, csikorgó hidegben három órán keresztül várakozni a Tisza partján. A gyenge fizikumú, szivabajos embert átjárta a fagyos szél, lázasan folytatta útját Apsáig. Apsán szivgörcsök fogták el és eszméletét veszítette. Miatán hazament Sighetre jobban lett. Néhány nappal később annak ellenére, hogy orvosi és a családja lebeszéltek, újra utra indult. Kisvárdára ment, ahol ugyancsak hitközségi vizslyát akart rendezni. Kisvárdán agyvérzést kapott és hosszú haláltusa után meghalt.

1926 január 21-én, sevát hó 6. napján megérkezett Sighetre a döbbenetes hír, hogy Reb Chájem Hers meghalt. Csütörtök délután különvonatra tettek Reb Chájem Hers földi maradványait és úgy hozták haza Sighetre, ahol szivettépő jelenetek között helyezték örök nyugalomra atyjái mellé.

Reb Chájem Hers meghalt és a sigheteri trón törvényes örököse egy tizenégy esztendőös gyermek lett.

NEGYVENHETEDIK FEJEZET

A sigheteri hívők tanácsalansul állották körül a frissen hantolt sirt. Reb Chájem Hers meghalt és nyitva hagyta a nagy kérdést: Mi lesz a sigheteri trónnal? Volt ugyan idő a gondolkodásra, hiszen három napig tartott a haláltusa és időt vett igénybe a hazaszállítás is, de még mindig nem alakult ki egységes vélemény. A nagy gyásszal együtt a hivekre nehezedett a jövő kérdésének sulya is.

A Teitelbaum táborban törvényre vált a dinasztikus folytonosság rendszere. A Teitelbaumok ebben is különböztek a többi chaszid dinasztiaiktól. Más rebe-családoknál az volt a szokás, hogy a dinasztia fejének elhalálozásával a gyermekek szétszórtak, önálló rezidenciákat állítottak fel maguknak és a tábor megoszott. A Teitelbaum táborban azonban vasfegyelm uralkodott és mert tisztában voltak az egységes erő hatalmával, ezt a hatalmat mindenkoron egyetlen vezér kezébe tették le. Az elmult százhusz esztendő alatt, amióta Reb Majse Teitelbaum, a dinasztia megalapítója elfoglalta az ujhelyi rabbiszéket, a család erősen elágazott. A Teitelbaum unokák közül több, mint háromszáz-an kerültek különböző rabbiszékekbe, de testvérharca egyetlen egy esetben sem került sor. A dinasztikus

folytonosság elvét a család tagjai respektálták legjobban. „Sighet — mondották — a család székhelye és Sighet mindenkor rabbija a ház feje”. S most, hogy Reb Chájem Hers meghalt tétován állottak és nem tudtak határozni.

A trónutódlás kérdésével kapcsolatosan két személy került előtérbe. A tizenégy esztendőös Zálmen Lájv, aki mint elhunyt apjának legidősebb fia a trón örököse volt és Reb Jajlis Teitelbaum, az elhalt cadiki egyetlen testvéröccse, aki időközben Carsi rabbijja lett.

Reb Jajlis ismét kombinációba került azzal a trónnal, amelyre kora ifjúsága óta aspirált. Ezeket az aspirációkat sohasem hangoztatta nyíltan, a titkos vágyak nem jutottak kifejezésre, mégis Reb Jajlis személye husz éven át láthatatlanul is ott keringet, mint árnyék a sigheteri trón körül. Talán nem is ő, mint inkább az anyja támasztotta az igényeket a sigheteri trónnal kapcsolatban, mert ő volt Chánele kedvence, aki őbenne látta az igazi chaszid vezért.

Az anyja ugyancsak abból indult ki, hogy a dinasztikus folytonosság elve szent és sérthetetlen, hogy az örököt nem szabad szétforgácsolni, de ha Reb Lipének két fia marad, akkor az üljön az apja trónján, aki erre alkalmasabb. A jogszerinti örökösödés elvét még Reb Zálmen Lájv borította fel, amikor Reb Lipét nevezte ki sigheteri rabbinak, habár nem volt legidősebb fia. S az idő, ugyebár, őt igazolta. Miért ne kerülne a sigheteri trónra Reb Jajlis, ha benne vannak meg az igazi vezéri képességek? — kérdezte számtalan esetben Chánele, a rebecon.

Chánele kísérletei azonban nem sikerültek s így Reb Lipé halála után a fiatal Reb Jajlis rang és pozíció nélkül maradt. A gyásznapok elteltével, a nagy csapás utáni első magáraeszmélésben ott állott tizenhét esztendejével és fiatal feleségével tanácsalansul, nem tudta mihez fogjon. Ahhoz a házhoz, mely pár nappal előbb az apjává, tehát az övé is volt, chaszid jog és forma szerint semmi köze többé. Reb Chájem Hers lépett az apja örökébe, — minden az övé. Arra még csak nem is gondolt, hogy továbbra is a bátyja házában maradjon és kegyelemkenyérben édjén. Egy ilyen elhatározásnak olyan következményei lehettek volna, amelyek elkeserítik mindkettőjük életét.

Egyetlen teremtés volt, aki aggódott érte és szívén viselte a sorsát: az édesanyja. Chánele, a rebecon, a megtört özvegy ott állott kedvence mellett s abban a pillanatban úgy tűnt neki, hogy bekövetkezett az, amitől leginkább félt s aminek elkerülése végett másfél évtizeden át hiábavalóan küzdött.

— Sigheten nem maradhatok — mondta a rebecon Reb Jajlisnak — elköltöznék valahová, ahol apádnak hívei és tanítványai ének. Én veled megyek, egy percre sem hagyok el. Nyugdíjam elég lesz arra, hogy szerényen megéljünk addig, míg Isten megsegít és állásba jutok.

Chánele és Reb Jajlis nagy baján a Freundok segítettek, az a család, melynek sorsa az elmult évtizedek során szorosan összenőtt a Teitelbaum-család sorsával. Reb Majse Árje Freundnak egyik fia, Reb Chájem Szmaron lakott és ő ajánlotta, hogy Reb Jajlis költözzön le Szmarrára. Hogy mit fog csinálni Szmaron — mondotta Reb Chájem — azon nem kell törni a fejünket. Tanulni fog. A misnabeli bölcsök megmondták már régén: „Köl háljámed tajru lisma, zajche lidvurim hárbé” — aki igaz őszinteséggel műveli a tórárt, életében sok mindent elérhet. Istennek és az embereknek egyaránt öröme telik benne. Reb Jajlis csak üljön és tanuljon és a jutalom nem fog elmaradni.

Chánele és Reb Jajlis jóna kitalálták Reb Chájem Freund ajánlatát és elfogadták azt. Pár nappal később leköltöztek Szmarrára, abba a városba, mely a Maramuresből Erdélybe vezető uton az első komoly stációt képezi. Szmaron kibéreltek egy mellékutcában egy kis lakást és a tizenhétéstendős gyermek-ember a tórának, a tanulásnak és chaszidizmusnak szentelte életét.

Chánele csalódottan és elkeseredetten hagyta el régi fészket, a sigheteri udvart, ahol két évtizeden keresztül férje mellett annyi fényes sikernek volt aktív tanu-ja. Nem csak özvegyi nyugdíját vitte magával Szmarrára. Az volt ugyan az alap, amire az új rezidencia épült, viszont Reb Jajlis számára az anyja jelenléte sokkal többet jelentett. Ő biztatta, tartotta benne a lelket, szívosságra tanította és megerősítette benne az elkövetkezendő jobb napokra vetett hitet. A csalódott rebecon nem élt jó viszonyban idősebb fiával, aki maradék nélkül akarta a hatalmat gyakorolni. Chánele szerint Reb Chájem Hers érdemtelenül uralta a sigheteri trónt, ezért habár édes gyermeke volt, nem volt számára egyetlen szava sem. S ha néha, nagyritkán, különösen ünnepek és jáhrzeitok alkalmával ellátogatott a sigheteri udvarba, úgy járt-kelt a házban, mint a megbántott lelkiismeret. Nem érezte magát otthon, egykori hajléka, a régi dicső-

ségek színtere nem jelentett számára semmit. Még a fia üdvözlését sem fogadta. A fia azért pöntek esténként, közvetlenül a gyertyagyújtás után benyitott anyja szobájába s hogy a vallási parancsolatnak, mely a szülő tiszteletét írja elő, eleget tegyen „git sábesz”-t mondott, amit azonban az anyja válaszára sem méltatott.

Reb Jajlis, a száműzött királyfi közben ült és tanult. Amíg a bátyja küzdött a ráneheződő balsorsral és nagy erőfeszítéseket tett, hogy feltartóztassa az új eszmeáramlatok romboló és pusztító viharát, Reb Jajlis elmélyedt a chaszidizmusban. A bátyja az ősi babérokól csipegetett, ő pedig mindent előlről kezdett és kitartóan, fáradhatatlanul dolgozott. Kicsi imaházat rendezett be magának és a régi, jól bevált Teitelbaum recipének megfelelően, jesivát vezetett. Maga köré gyűjtötte a tanulni vágyó chaszid fiukat, tanította és chaszidikus életmódra nevelte őket. Nyugodtan várta, míg eljön az ő ideje.

Huszéves korában Beregilosván rabbiállást kapott, de azért Szmarrától nem akart véglegesen elszakadni. Érezte, hogy ez a város mozgalmának erős bástyája lesz. Reb Jajlis attól a perctől kezdve önálló rebének tekintette magát és akkor sem ismerte el bátyja fensőbbiségét, amikor Jáhrzeitok alkalmával Sighetre ment. Ilyenkor nem szállt meg az udvarban és nem vett részt az udvar ünnepei lakomáin. Az udvar környékén bérelt magának lakást és külön „asz”-alt vezetett”. S voltak a régi Teitelbaum chaszidok között olyanok is (ez a szám természetesen nagyon elenyésző volt), akik Reb Lipé halála után őt tekintették vezérüknek. Azonban ez a kis csoport, Reb Jajlis Teitelbaum személyes híveinek tábora, nem tömörült látható külön pártba és nem versenyeztek a hatalomért. Talán a vezérük sem akarta ezt. Látták, hogy a chaszidizmus válságos napokat él át, nem akarták a mozgalmat kitenni a testvérharc megrázkodtatásainak. Amíg Reb Chájem Hers élt nem emeltek fel a fejüket és a sigheteri udvarral nem rivalizáltak.

Röviddel a háboru befejezése után Reb Jajlis erőpróbat tartott. A szmarrai rabbiszék megüresedett s Reb Jajlis látni akarta, milyen erőt képvisel az ő egyre növekedő és izmosodó személyes tábora. Nem választották meg szmarrai rabbinak, még csak a döntőbe sem került bele, de azért az eredménnyel meg volt elégedve. Az idő és a kitaró munka mindent meghoz — gondolta Reb Jajlis — egyelőre elég szép eredmény, hogy a carei marei hitközség választ chaszid rabbit. Egy évvel Reb Jajlis careimarei bevonulása után következett be Reb Chájem Hers tragikus halála.

Megüresedett a sigheteri trón, amely a Teitelbaum névnek olyan ellenállhatatlan varázst kölcsönzött, üres lett az a rabbiszék, mely ott állott a nagy győzelmek színhelyén, a régi Magyarország chaszid mozgalmának ősházájában. S Reb Jajlis Teitelbaum, aki az anyajus jogán Sighet rabbiának tekinthette magát, akinek személye állandóan ott keringet a sigheteri trón körül és aki végeredményben mégis a sigheteri rabbiszékben látta karrierjének csúcspontját, — újra kombinációba került ezzel a trónnal kapcsolatban.

Reb Chájem Hers ott feküdt holtan, kiterítve a földön és a chaszid tábor dilemmában volt, nem tudta mitévő legyen. Reb Chájem Hers fia tizenégy esztendőös gyermek, s bizonytalan, válságos időkben, amikor vaskezű, energikus vezérre volna szükség, vajjon lehet-e a hatalom gyeplőit gyenge gyermeki kezekre bízni. A chaszidok felvetették a tervet, hogy Reb Jajlis kerüljön a sigheteri trónra, de csak ideiglenesen, a gyermek nagykorúságáig.

Amikor Reb Chájem Hers özvegyével közölték a chaszidok tervét, elkeseredetten tiltakozott ellene. „Senki más, csak a fiam lehet Sighet rabbiája” — mondotta a rebecon nagy jajveszeregek közepette. A chaszidokat megrendítette az a mód, ahogy a rebecon harcolt a fiáért és rövid habozás után belátták, hogy le kell mondaniok tervükről.

A rebecon tiltakozása nemcsak a chaszid táborban, de az egész sigheteri zsidóságban is visszhangra talált. A sigheteri zsidóság részben a tragédia hatása alatt állott és a szerencsétlen rabbiház iránt érzett részvételben hajlandó volt meghozni a legsúlyosabb áldozatokat is, másrészt a sigheteri zsidók belpolitikája is kedvezett a rebeconnak. A chaszidok, a ház igazi barátai meg voltak rendülve és kötelességüknek tartották a szerencsétlen családot ebben a formában támogatni. Az ellenfelek pedig, azok, akiknek nem konveniált a Teitelbaum irányzat, az a merev és szigorú chaszidikus irányzat, melynek újabb és újabb támadásai állandó kedélyhullámbában tartották a város zsidóságát, ugyancsak meg voltak elégedve a rebecon állásfoglalásával. „Tiz-tizenkét évig — mondották — amíg a gyermek megnő, legalább meg lesz az akciósabadságunk, nem kellesz rettegünk senkítől és semmitől”. Azon a gyászos pönteki napon, amikor Reb Chájem Herset temették, cionisták és wizensitzi chaszidok, vallásos fanatikusok és felvilágosult zsidók egyaránt aláírták a tizenégyesztendőös Zálmen Lájv megválasztási okmányát, kenziszját. Barátok és ellenfelek összefogtak és közös elhatározással és közös erővel segítettek bele a sigheteri rabbiszékbe Reb Chájem Hers kiskoru örökösét.

(Folytatjuk.)

HIR

Modern cs...
olo...
Cons...
Piata Unirii 31. Tel...

— Maniu újra külföldi ut...
restiből jelentik: Az Epoca...
táitól nyert információi sz...
nizsterelnök, aki megszalkito...
ját, rövidesen újból nyugatra

— Felrobbant egy cséplő...
mek meghalt. Bucurestiből...
közsegen felrobbant egy c...
deanu 13 és Priscearu 5 éves...
haltak, Frumuzache szerelő...
sebesült.

— Tiz leprás beteg egy...
Pitstiből jelentik: Az itteni...
Pitsti, Vácelele és Prundul kő...
rás beteget szállítottak, akik...
felkész felesége is. A beteg...
ban Tichilestibe szállítják. M...
rás beteg közül az egyik me...
hető pánikot keltett a város...
holnap Tichilestibe szállítják.

— Bélyenység és kínzó...
máj és az epeutak bántalm...
hurut, aranyeres bajok és a...
gedeseli esetén a természetes...
keserűviz gyorsan és biztos...
hasiszervek pangását.

— Zajtalan repülőgép-mot...
lentik: A „Bristol Aircraft”...
repülőgépeket konstruálnak...
torja és propellerje zajta...
Nagy haladás ez a repülőgép...
nemcsak a harcászatban, ha...
des szempontjából is. Sokan...
repülőgépre, mert nem bírn...
propeller kattogását. Az új...
nem lesz nagyobb, mint...
luxusautók motor-zaja. Tu...
most úgy konstruálják, ho...
a puffogásuk. Az új motorra...
lógépek óránként ötszáz...
beprepülnek.

— Antal István a budape...
tal István, a cluji származ...
zongoraművész, szombato...
mitásunk szerint 2.40 és 3.2...
gorátni fog a pesti rádióban...
replé számok között Negres...
két kiváló szerzeménye is sz...

Egyetemi tanárok meg...
biztos hatása a

„Bixádi vit...
amely a gyomor, bel...
gyomorégési fájdalmak...
mert használata eny...
mindig kellemesen hat...
nált. Cluji lerakat: V...
Regele Ferdinand 70.

— Nem helyezik szabad...
cut. Bucurestiből jelentik: A...
szék ma elutasította Calat...
lára helyezési kérését. A...
védje fellebbezést jelentett.

— Borzalmas árviz puszt...
Kalkuttából jelentik: A Bu...
ban pusztított árviz kö...
mint 10.000 ember maradt...
halálos áldozatok száma...
mor borzasztó. A kormány...
kosság felségélyezése érde...
nyok megakadályozására.

— Sulyos visszaélések...
strassburgi városi hiteln...
Párizsból jelentik: A st...
hitelintézet igazgatósága...
len sulyos visszaélések m...
A vezetők összejártok...
intézet zalogházának áru...
három strassburgi nagyb...
kéz alatt adták el ezeket...
tárgyakat. Az igazgatóság...
selőket feüggesztik állás...
sulyosan kompromittálta...
kommunista alpolgármeste...

HIREK

**Modern csillárt
olcsón
Constructio**
Piata Unirii 31. Telefon: 83.

Maniu újra külföldi utra készül. Bucarestből jelentik: Az Epocának Maniu barátaitól nyert információi szerint a volt miniszterelnök, aki megszakította külföldi útját, rövidesen újból nyugatra utazik.

Felrobbant egy cseplőgép — két gyermek meghalt. Bucarestből jelentik: Covești községben felrobbant egy cseplőgép. Borodanau 13 és Priseacaru 5 éves gyermekek meghaltak. Frumuzache szerelő súlyosan megsebesült.

Tíz leprás beteg egy regáti megyében. Pitesti-ből jelentik: Az itteni kórházban tegnap tíz leprás beteget szállítottak, akik között van egy lelkész felesége is. A betegeket külön kocsiban Tichilestibe szállítják. Ma éjjel a tíz leprás beteg közül az egyik megszökött, ami értelmű pánikot keltett a városban. A többiek holnap Tichilestibe szállítják.

Bélnyeheség és kínzó főfájások, a máj és az epeutak bántalmái, gyomor- és bélhurut, aranyeres bajok és a végbél megbetegedései esetén a természetes „Ferenc József” keserűvíz gyorsan és biztosan megszünteti a hasiszervek pangását.

Zajtalan repülőgép-motor. Londonból jelentik: A „Bristol Aircraft” gyárban olyan repülőgépeket konstruálnak, amelyeknek motorja és propellerje zajtalanul működnek. Nagy haladás ez a repülőgép-technika terén, nemcsak a harcászathoz, hanem a közlekedés szempontjából is. Sokan azért nem ülnek repülőgépre, mert nem bírják a motor és a propeller kattogását. Az új gépek lármája nem lesz nagyobb, mint a legmodernebb luxusautók motor-zaja. Tudvalevőleg ezeket most úgy konstruálják, hogy alig hallható a pöfögésük. Az új motorral felszerelt repülőgépek óránként ötszáz kilométert tudnak berepülni.

Antal István a budapesti rádióban. Antal István, a clujai származású kiváló berlini zongoraművész, szombaton délután, időszámításunk szerint 2.40 és 3.20 óra között zongorázni fog a pesti rádióban. A műsoron szereplő számok között Negrea, clujai professzor két kiváló szerzeménye is szerepel.

Egyetemi tanárok megállapítása szerint biztos hatású a „Bixádi víz”, amely a gyomor, bél, epehólyag és gyomorégési fájdalmak ellen a legjobb, mert használata enyhén, biztosan és mindig kellemesen hat. Kapható mindenütt. Cluj-i lerakó: Vitromin Rt. Calea Regele Ferdinand 70.

Nem helyezik szabadlábra Calatorescut. Bucarestből jelentik: Az ifjúi törvényszék ma elutasította Calatorescutnak szabadlábra helyezési kérését. A volt kvesztor ügyvédje fellebbezést jelentett be.

Borzalmas árvíz pusztított Indiában is. Kalkuttából jelentik: A Burdwan-tartományban pusztított árvíz következtében több mint 10.000 ember maradt hajléktalanul. A halálos áldozatok száma csekély, de a nyomor borzasztó. A kormány intézkedett a lakosság felségélyezése érdekében és a járványok megakadályozására.

Súlyos visszaéléseket követtek el a strassburgi városi hitelintézet főtisztviselői. Párizsból jelentik: A strassburgi városi hitelintézet igazgatósága és főtisztviselői ellen súlyos visszaélések miatt eljárás indult. A vezetők összejátszották éveken át a hitelintézet zálogházának áru értékesítése körül három strassburgi nagyruház főnökeivel s kéz alatt adták ezeknek az értékes zálogtárgyakat. Az igazgatóságot és a főtisztviselőket felelőtlen állásukból. Az ügyben súlyosan kompromittálta magát Henkler kommunista alpolgármester is.

Rövid hírek mindenünnen. Hivatalos jelentés szerint 1934 folyamán 56.244 embert sterilizáltak Németországban. — Mahnik csehszlovák hadügyminiszter a hadgyakorlatok befejeztével meglepő eredményt fejezte ki a hadvezetőség, a tisztiek és a legénység előtt. — Metz közelében a levegőben kigyulladt és égő fáklyaként lezuhant egy repülőgép. Egy katonai személy életét veszítette, három súlyos égési sebekkel kórházba került. — Szombathelyen a napokban egy kényeszerleszállást végző repülőgép megölt egy mezőn dolgozó parasztot. — A Gran Chacorol visszakerült bolíviai csapatoknak a fővárosba való bevonulásakor két repülőgép a levegőben összeütközött és lezuhant. A pilótáknak sikerült ejtőernyővel megmenekülniük. — Berlinben a legett rádiókiváltás egyik csarnokában megszenesedett holttestet találtak. Ezzel háromra emelkedett az áldozatok száma. — A nankingi kormány 16 kínai élő művész festményét küldötte el a berlini néprajzi múzeumnak. — Prága közelében tegnap összeütközött két katonai repülőgép. Két pilóta meghalt. Ugyanakkor Pilsen mellett lezuhant egy katonai gép és annak pilótája is meghalt.

Negyedmillió font a tea vilápropagandája számára. Londonból jelentik: Az International Teemarket Extension Board elhatározta, hogy a tea vilápropagandája céljaira negyedmillió fontot irányoz elő. A propagandát a világ minden országában rendszeresíteni készülnek, míg eddig csak az Egyesült Államokban, Németországban, Belgiumban és Ausztráliában volt tea-fogyasztás emelését célzó propaganda.

A brüsszeli kiállításról. A Chatelain-gyár nagy kitüntést nyert a következő általánosan ismert készítményeire: Urodonal, Jubol, Globeol, Gyraldose, Digeronal, Pageol, Fandorine, Sinuberase, Ultra-gadul, etc. Ez a cég a brüsszeli kiállításban kívül még 21 nagy kitüntetésnek a birtokosa, mely tényből méltán következtethetjük, hogy ezuttal is megérdemelt jutalmat kapott. Fogadják legőszintebb szerencse kívánatainkat.

A sinaiai hegycsúcs szivszűrhűsítő kapott és meghalt a Remington-cég bucuresti képviselője. Bucarestből jelentik: Tegnap a sinaiai hegycsúcs holtan találták Ivanovicit, a Remington-cégnél romániai fémegépezőt. Ivanovici lelkes turista volt, tegnap is kirándult. Utközben rosszul lett, szivszűrhűsítőt kapott és meghalt.

Miklós herceg benevezett a brasovi autóversenyre. Bucarestből jelentik: Miklós herceg benevezett a brasovi autóversenyekre és a sportkocsi, valamint versenygépek kategóriájában vesz részt. A sportkategóriába eddig 18, a versenykocsi osztályába 11 nevezés érkezett.

A Szinkör-mozgóban: Charlie Chan. Az utóbbi években tömegekre szaporodott a bűnügyi regényeket kedvelő olvasók száma és ezek számára valóságos élményt jelentenek azon könyvek, amelyeknek főhőse a legszimpatikusabb mesterdetektív, a honolului titkosrendőrség főnöke, Charlie Chan. Ez a zseniális kínai nem fantázia szülötte, hanem élő alak, akinek feljegyzéseit a híres angol író, Earl Derr Biggers regények alakjában megírta. A legnagyobb amerikai filmstudiók egyike, a Fox Film Corp. egy sorozat Charlie Chan filmet hoz ki e szezonban, amelynek legizgalmasabb és legbonyolultabb darabja A majáli tör c. filmszenzáció és amely a sárge detektív legérdekesebb londoni bűnesetét vetíti vászonra. A közönség lelgetését visszafogja, az izgalomtól lebilincselve várja a film és a cselekmény kibontakozását, mert a legkuszáltabb események tarkítják és utolsó pillanatban sem tudni, hogy ki a tettes? És a legfontosabb: Charlie Chan nem kisebb művész alakítja, mint Warner Oland, aki a publikumnak régi kedvence a Shanghai express, Fu-Manchu és más szenzációs filmekből. A filmen kívül teljesen új Fox híradót és új Micki Maust kap a publikum, úgy, hogy nyugodtan mondhatjuk, hogy ez a műsor a nyári szezon kimagaslóan nagy eseménye.

Eladó vagy bérebeadó gyári ingatlanok!
Clujon, közvetlenül a vasútállomás mentén, újonnan épült és alig használt, bármilyen gyári üzem részére alkalmas ingatlanok:

1. Egy ingatlan 4000 m² nagyságú, 725 m², masszív, tágas és világos munkatermekkel.
2. Egy ingatlan 3600 m² nagyságú, 500 m², masszív és világos munkatermekkel.
3. Egy ingatlan 17.000 m² nagyságú, iparvágánnyal és téglából épült raktárakkal. Kedvező ár és fizetési feltételek mellett eladó. Megkereséseket kiadóhivataltba „Gyári ingatlan” jelige alatt.

GAZDASÁGOSSÁG, MINŐSÉG
ezt jelenti a LUBOIL

Az intelligens autós számára az olaj minősége olyan kérdés, amely a legnagyobb mértékben érdekli, mert teljesen tudniában van a fényező fontosságának. A minőség után az ár kérdése következik. Itt is győzedelmeskedik a Luboil, mert egyesíti a két legfontosabb tulajdonságot: gazdaságosságot a minőséggel. Luboil ára annyira alacsony, hogy megengedi csekély költséggel mellett az olajnak 1500 kilométerenkénti cseréjét.

LUBOIL
AZ „UNIREA” GYÁRTMÁNYA

LEGNAGYOBB GARANCIA
— a repülőmotorok számára alkalmas

Ha 1935 március 28. előtt lehelet kétség a Luboil olaj minőségét illetően, ma minden kétség eloszlott. A Repüléssügyi Minisztérium 06954 számú, 1935 március 28-án kelt leiratával elismeri a Luboil olaj nagyszerű minőségét és a repülőgépek számára alkalmasnak. Az az olaj, amely jó a repülőmotorok számára, minden esetre a legajánlatosabb az Ön motorja számára is.

Nass Sári tornatanárnő Clujról elköltözik, tanítványai a felszerelésekért f. hó 29-ig déli 1—3 között jelentkezzenek. Későbbiekért felelősséget nem vállal. P. Mihai Viteazul 2, emelet.

Visszavonták lemondásukat a kínai kormány lemondott miniszterei. Londonból jelentik: Nankingi jelentés szerint a kínai kormány lemondott miniszterei Csang-Kai-Sek marsall közbelépésére visszavonták lemondásukat. Kínai politikai körökben ezzel a helyzettel most már tisztázottnak tekintik s remélik, hogy a Kuomintang szeptemberi kongresszusa sem fog változást hozni az eddigi bel- és külpolitika irányelveiben.

Eljegyzés. Weisz Sárika, Budapest és Klein Jenő, Satumare, jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

Egy utas a robogó vonat kerekéi közé esett. Bucarestből jelentik: Marcus Lupanschi chisinaui kereskedő Versti és Dolhasca állomások között a bucuresti gyors kerekéi közé esett, amint egyik kocsiból át akart menni a másikba. A vonat halálra gázolta.

Akinek a szivmüködése rendetlen, ugyanint az, akinél a vérnyomás emelkedésének tünetei mutatkoznak, úgy érhet el erőlködés nélkül megfelelő könnyű székelést, ha reggel éhgyomorral egy kis pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet iszik.

Szeptember 2-án kezdődik Genfben az európai kisebbségek ezidei kongresszusa. Genfben jelentik: Az európai nemzeti kisebbségek kongresszusa ez évben szeptember 2-án kezdődik s tart 4-ig Genfben.

Zion Lloyd
BUCURESTI, I. Cal. Victoriei 33
Direktor: M. Jampolski.
Megrendez és közvetít a legelőnyösebb feltételek mellett utazásokat

Palesztinába
és a Közel-Keletre a Dacia, Carol I., Polonia, Har Zion és Har Carmel hajókon Kérjen az utazással kapcsolatos minden kérdésben felvilágosítást és prospektust! Képvisező Cluj, Mures, Simes, Bistrita és Salaj vármegyék részére:
Dr. Neumann Vilmos
Cluj, Str. Berthelot 12. Tel. 6-82.
Bihar megye és Oradea részére Balázs Miklós Oradea, Str. Ciorogarii 15. és tr. Alexandri 34.

Hirek az épülő országból

Néhány nappal ezelőtt Petach Tikváóól nem mesze letették az alapkövet két új kolóniának. Az egyik Nachman Sirlin nevével, a másikat „Maimonia”-nak nevezték el. Mindkettő német bevándorlók letelepítésére szolgál. A két telepnek 200—200 lakosa lesz. Már a kut is készen van, amely óránként 100 köbméter vizet ad. Elkészült a villanykábel és letették a vízvezeték hálózat csöveit is. Öszig elkészül néhány ház és a fontosabb gazdasági épületek. Az investált összeg 70.000 font sterlingre rug, amelyet közösen viseltek a kolonisták, a KKL és a Jewish Agency által létesített „Bate Kfar” faluépítő társaság.

Még néhány évvel ezelőtt teljesen jelentéktelen volt Japán palesztinai importja. Az utóbbi években azonban ugrásszerűen nőtt. Japán 1935 év első három hónapjában 162.000 font értékű árut importált Palesztinába. Ugyanezen idő alatt Palesztina japán importja 119 font volt.

A palesztinai Jelzálogbank a munkástelepeket építő társaságnak nagy kölcsönt szavazott meg, amelyből Tel-Aviv déli részén 200 lakóházat és 100 lakástársaságban lakóknak. A kölcsönt azzal a feltétellel adták, hogy a házipénzes, az utcák elkészítése, stb. 1936 végéig be kell legyen fejezve.

Az utóbbi két év alatt Rison ló Cionban erősen megnőtt az építkezési tevékenység. 1930-ban a községi előjáróság 500 m²-re adott építkezési engedélyt, 1933-ban 4400 m²-re. 1934-ben 117 házat építettek 14.000 m² területen. A kolóniának jelenleg 500 háza van.

Hivatalos statisztikák szerint ez év júniusában 217.450 személyt szállítottak a palesztinai vasutak. A szállított áru 80.555 tonna volt. Ebből 58.759 tonna esett a tulajdonképpeni palesztinai vonatra, 5073 tonna a sinaí vonatra és 61.723 tonna a hadszász vasutra.

A jeruzsálemi héber egyetem nagy diáklubházat épít a Scopus hegyen. Az építkezési költségek 5000 fontot tesznek ki, amely összeget magát meg nevezni nem akaró tel-avivi gazdag polgár adományozta a klubház építésére. Arra szólította fel az egyetemi hatóságokat, hogy klubház helyett diákokthont építsenek. Az egyetem tanácsa a tiltakozás ellenére is megkezdte a klubház építését, mire a diákság közleményt tett be a lapokba, amelyben leszögezi, hogy az épületet sohasem fogja elismerni a diákság klubjának.

Gyermekeknek a legjobbat

Stöfer

hintőport, krémet, szappant

UJ KELET Legújabb hírek

Az abesszin hadsereg parancsot kapott a készenlétre

(Első oldali cikkünk folytatása.)

őhajt, hogy Olaszország vegyen részt a genfi szeptemberi népszövetségi ülésen. Ugyancsak a Temps közli azt az értesülést, hogy Olaszország az esetleges megtorló intézkedések esetén két-három új fegyver- és hadianyaggyárat helyez üzembe. A nyersanyagutánpótlással egyelőre nincs baj. Az év elejétől vas-, alumínium- és szénből nagyobb készleteket halmoztak fel. A szén túlnyomó része, hárommillió tonna, Németországból származik.

„Olaszország értse meg...”

Az angol lapok általában annak az óhajnak adnak kifejezést a tegnapi minisztertanács határozataival kapcsolatban, hogy Olaszország értse meg a tegnapi minisztertanács gesztusát, amelyet bölcsnek kell jellemezni. A Daily Herald és a Morning Post elismerik a minisztertanács döntéseit mérsékletét és a pillanat szükségleteihez igazodó, helytálló voltát.

Az angol lapoknak ez a felhívása azonban Olaszországban egyelőre nem talált visszhangra. A Giornale d'Italia a maga szokottan fékevesztetten hangján a „gyújtogató tüzoltókról” cikkezik, akik alatt bizonyos angol pacifistákat ért. A cikk, amely még az angol minisztertanács előtt jelent meg, hangsúlyozza, hogy az Olaszországgal szemben alkalmazandó esetleges szankciók háborút jelentenek.

Azok az angol lapok, amelyek Olaszország megbüntetését követelik, háborúra ígatnak. Ez a háború Afrikából majd Európára terjed át s onnan az egész világra. Ennek ellenére Olaszországot semmi sem fogja eltéríteni kijelölt útjáról.

Megkezdődnek az olasz hadgyakorlatok

Az olasz fegyvercsörtetés közben pillanatra sem szűnhet. Tegnap a Miraglia repülőgép-anthahajó számos bombavető- és felderítő repülőgéppel indult el Massauába. A Madda, Verace és Gala hajók szintén Massauába indultak a 28-ik divízió csapataival és nagymennyiségű hadianyaggal. Vasárnap két gőzös 6000 főnyi fasiszta miliciával Kelet-Afrika felé behajózott. Római jelentés szerint

tegnap Bolzano közelében megkezdődtek az olasz nagygyakorlatok is.

A Paris Soir szerint Olaszország a Brennernél folyó nagy hadgyakorlataival azt kívánja dokumentálni a világ előtt, hogy hadserege Európában keletafrikai gondjai ellenére is érintetlen és cselekvőképes s azt igyekszik kihangsúlyozni, hogy Ausztriában most sem fog történni semmi Olaszországgal hozzájárulása nélkül.

Hír szerint Mussolini személyesen fogja a hadgyakorlatok legfőbb irányítását kézbe venni.

Belgrádi jelentés szerint a jugoszláv hadvezetőség elhatározta, hogy képviselje magát a Brenner előtt folyó nagy olasz hadgyakorlatokon. Kiküldik Jecmonics hadosztály-tábornokot, királyi szárnysegédet és Joksimonics királyi szárnysegédet.

Hárommillió dollárt hozott egy amerikai expedíció Abesszínia számára

Párizsi jelentés szerint tegnap Le Havre kikötőjébe amerikai gőzösről amerikai expedíció érkezett, amelynek tagjai Abesszínia felé készülnek, hogy átadják azt a hárommillió dollárt, amelyet segélyezési célokra az északamerikai unió területén Abesszínia számára gyűjtöttek. Az expedíció gyógyszerket és gázvédelmi berendezéseket visz magával Kelet-Afrika felé.

Bombayi jelentés szerint indiai termelői és kereskedői körökben élénkséget te-

remtetnek a nagyarányú olasz vásárlások. Az élénkség valószínűleg nem fog sokáig tartani, mert úgy hirtlik, hogy háború kitörése esetén be fogják tiltani az áru kivittelt a hadviselő államokba.

Bern, augusztus 24. Az ual-uali incidens ügyében vizsgálatot folytató olasz-abessziniai békéletőbizottság tanukihallgatásra kérte magához Cimarita őrnagy, ual-uali helyőrség parancsot, aki Kelet-Afrikából utra kelt, hogy megjelenjen a bizottság előtt.

Párizs, augusztus 24. A Petit Parisien szerint a tegnapi angol minisztertanács

ügy döntöttek, hogy a miniszterelnök és a külügyminiszter hatályon kívül helyezhetik a fegyver kivittelt tilalmat, ha azt szükségesnek tartják és ehhez nincs szükségük a kormány megkérdezésére.

Londoni jelentés szerint a francia kormányt diplomáciai úton a tegnapi minisztertanács lefolyásáról állandóan tájékoztatták. Az a hír, hogy Olaszországot London tudósította volna a kabinettanácsról, alaptalan. London jelenleg nem gondol arra, hogy az olasz kormányhoz valamilyen speciális közleményt intézzen.

Ugy látszik, hogy az angol kormány Franciaországra bizza az Olaszországgal való tárgyalások folytatását a legutóbbi balsiker folytán, mert

Franciaország optimistábbnak látszik.

Megcáfolják, hogy Edennek szándékában állana újabb párizsi látogatást tenni. Lon-

don állandó összeköttetést tart fenn Addis-Abebaival az ottani követ útján. Ma reggel Macdonald megbeszélést tartott a főbb miniszterekkel. A helyettes miniszterelnök ma Lossiemouthba utazik, míg Eden, Hoare és a tengernagyi hivatal lordja a fővárosban maradnak, illetve nem távoznak attól messzire. Málta szigetének lakói egyébként részletes utasításokat kaptak a légitámadások elleni védelemre. Baldwin ma Aix le Bains-be menet útazott Párizson.

Addis-Abeba, augusztus 24. (Rador.) Az abesszin hadsereg parancsot kapott, legyen készen minden eshetőségre. Az összes 18 és 80 év közötti férfiaknak minden pillanatban készen kell állniuk a dobok zajára. Egyelőre ugyan nincs szó általános mozgósításról, ami csak akkor fog megtörténni, ha a császár fehér lovan a csapok élére lovalog.

Ujra lezuhant egy repülőgép

Bucuresti, augusztus 23. Ma délután 2 1/2 órakor a piperai repülőtéren egy Seta repülőgépen Ionescu 28 éves főhadnagy, egyike a legképzettebb román pilótáknak, gyakorlatozás közben lezuhant. Gépe összetört, a pilóta szörnyethalt.

Tatarescu Párizsba utazik, hogy személyesen vegye kezébe a román-francia tárgyalásokat

Bucuresti, augusztus 23. Az Adeverul értesülése szerint Tatarescu Párizsba szándékozik utazni, hogy az összes függőben levő gazdasági és pénzügyi kérdések rendezése végett tárgyalásokat folytasson a francia kormánnyal. A miniszterelnök útjának időpontját még nem állapították meg.

A Lupta tudni véli, hogy Victor Antonescu tegnap este beható jelentést kapott Badulescutól a párizsi tárgyalások ideiglenes eredményeiről. A tárgyalások helyzete azonban csak szeptember 1-e után lesz tisztázva, amikor ki fog derülni, hogy Antonescu jelenléte

feltétlenül szükséges-e Párizsban. A pénzügyminiszter csak akkor veszi át a tárgyalások vezetését, ha az előzetes tárgyalások befejezését nyertek, tehát a jövő hónap közepe táján.

Ma reggel a pénzügyminiszter tájékoztatta Tatarescut a Badulescutól kapott jelentés felől. A tárgyalások fontosságát tekintve, a miniszterelnök egyelőre a fővárosban marad, hogy közelebből követhesse a Badulescutól kapott híradásokat. A minisztertanácsot valószínűleg csak a jövő hét folyamán hívják össze.

A luzerni kongresszuson az összes pártok a „nagy koalíciót” szeretnék megteremteni

Ruppin kérte a kongresszustól, hogy állítsanak fel központi vízivitali Palesztinában

Luzern, augusztus 23. A cionista kongresszus tegnapi ülésén dr. Ruppin Arthur tartotta meg nagyszabású referátumát „A palesztinai kolonizáció 25 éve” címmel. Ruppin referátumában főképpen Palesztina vízzel való ellátásának fontosságát emelte ki és kérte a kongresszust, gondoskodjék egy központi vízivitali felállításáról, amelyre feltétlenül szükség van az ország rendszeres kolonizációja érdekében. Ruppin vizsautasította az angol kormány egyik tagja által a földnélküli arabokról terjesztett legendát és kijelentette, hogy a mandatárius bizottság megállapítása szerint mindössze mintegy száz család földjének elvételéről volt szó, akiket azonban más földekkel kártalanítottak. Ruppin végül hangsúlyozta új iparvállalatok létesítésének szükségességét,

miáltal munkaalkatat nyújtanának új bevándorlóknak.

Luzern, augusztus 23. Legutóbbi távirati jelentése tévesen közölte, hogy Weizmann a Világszervezet elnökeként választották meg. Weizmann doktort nem a Világszervezet, hanem a kongresszus elnökévé választották. Előbb arról volt szó, hogy Nachum Goldmann vagy Sprizak lesz a kongresszus elnöke, később azonban ezt a tervet elvetették és Weizmannt választották a kongresszus elnökévé.

Luzern, augusztus 23. A nagykoalíció irányában a tárgyalások előrehaladt stádiumban vannak. Az összes pártok a nagykoalíció mellett foglaltak állást. A Mizrahi előrelátólag 4, a klal-B) 2, a klal-A) 2, a zsidó állampárt 1 helyet kapna az Exe-

cutívében. A többi hely a munkáspártnak és a cionista személyiségeknek jutna.

Luzern, augusztus 23. Adolf Bernhard, a regáti cionista centrum vezetője, a progresszív klacionistákhoz csatlakozott.

Madgearu a személyiségek kormánya ellen

Bucuresti, augusztus 23. Az Adeverul mai számában folytatja kör-intervjúját a személyek-kormány ügyében. Madgearu válaszul a kérdésre, kijelentve, hogy ez a megoldás csupán komplikálná a dolgokat. Hibás kísérlet lenne. A nemzeti parasztpárt, biztosan állva alapszabályait, a becsületes munkára épített népszerűsége — a közjó érdekében csendben és bizalommal várja az utódias lehetőségét.

Schacht dr. felolvasó körutrá indul Angliába, hogy elősegítse az angol kölcsön folyósítását

London, augusztus 23. (Rador.) A Daily Telegraph szerint dr. Schacht több előadást akar tartani Angliában remélve, hogy ezáltal könnyebben tud kölcsönt szerezni a londoni piacon. A Daily Herald értesülése szerint Schacht már régebben érintkezésbe lépett Montagu Norman bankkormányzóval, akivel a kölcsön lehetőségeinek ügyében folytatott tárgyalásokat.

Amszterdam, augusztus 23. (Rador.) A volt német trónörökös, aki kedden Doornba érkezett, ma reggel visszautazott Berlinbe.

Bécs, augusztus 23. (Rador.) Szeptember elején Schuschnigg újabb nagyszabású beszéd keretében fogja leszögezni, hogy Ausztria függetlenségének megvédése érdekében folytatni kívánják a megkezdett munkát.

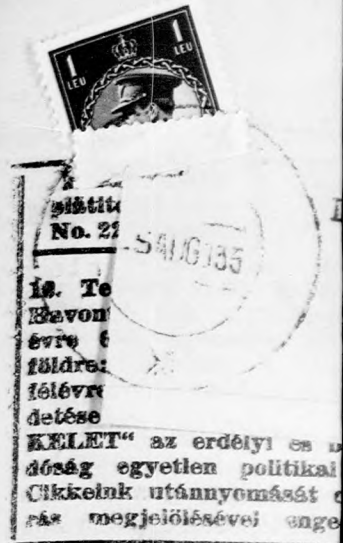
Házkutatás a Michelin cégnél Vasilescu miatt

Bucuresti, augusztus 23. A Banca Nationala arról értesült, hogy a Michelin-cég is tárgyal a Vasilescu-Nacht-Calatorescu-társasággal nagyobb összegeknek külföldre való átutalása érdekében. A bank kérésére helyszíni vizsgálatot tartottak a cégnél és annak könyveiből megállapítást nyert, hogy nagyobb összegű lejt amit blokálni kellett volna a törvény értelmében, külföldi fizetések céljaira használtak fel. Jegyzőkönyvet vettek fel, amit az ilfovi ügyészséghez terjesztettek elő.

— Francia tiszti küldöttség az ukrainai orosz hadgyakorlatokon. Párizsból jelentik: Az Ukrainszban tartandó orosz hadgyakorlatokon francia tiszti küldöttség fog megjelenni. Orosz tiszti küldöttség viszont végig fogja nézni a franciaországi hadgyakorlatokat.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó R. 20. nyomasztása Cluj, Strada Baron I. Pop 10. Telefon: 9-77.

CENZURA

Párizsban nem közvetítő-akció

Olasz akadémia

Franciaország megtorló intézk

London, augusztus 24. Az tanács lezajlása után tegnapi Londonban maradt értekezletre gyűltek össze a külügyi hivatal diplomatái. Ennek beosztottjai a francia kormány minisztertanácsa tegnapi határozatát a londoni jelentés szerint angol közvetítő kezdeményében. Ezt a szerepet Franciaországnak Anglia nememű lépés előtt bevételeménye a francia kísérlet sikeressége érdekében már tet tanúsítottak a miniszterelnöknek.

A miniszteri értekezlet Edén elutaztak Londonból ügyminiszter Norfolkba, Edén Mindketten kedden térnek haza.

Angol politikai körök szerint legvégül esetében alkalmazandó intézkedéseket Olaszország főleg abban az esetben, ha nem venne részt a genfi értekezleten.

Általában az angol kormány összeülése előtt nem akar lépést tenni. Erre csak akkor kerülne sor, ha Genfben a elismítésére minden törekvés Anglia az Olaszország ellen kalmazását csak abban az esetben, ha ehhez a többi állam járulnak.

Egyébként Londonban ma alakult, amely háború esetében Abessziniába küldeni és az Vörös Kereszt szolgálatába.

Csak két pontban geszen az angol

Az Echo de Paris londoni az értesülését közli, hogy az csütörtökön az Olaszország zandó szankciók kérdésében meg véglegesen álláspontját mány csak két pontban ju egyezésre.

Elsősorban abban, hogy a Kéknilus forrásai semmi e hatnak idegen hatalom ellen. Másodsorban leszögezték gességét, hogy a birodalom közlekedési vonalán a segítő stratégiai pontokra Igy feltétlenül szükséges angol kormány Gibraltár öröltetését, míg Szezenben,